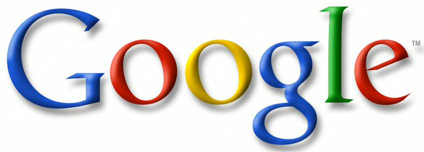
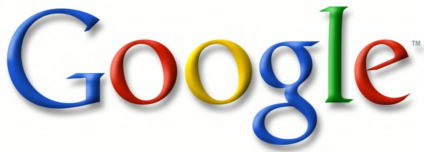
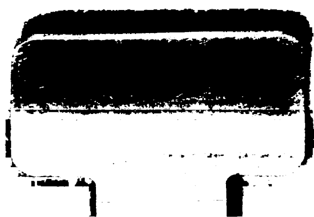

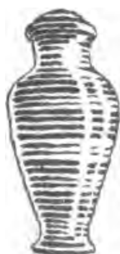

MIKAEL LYBECK

SAMLADE ARBETEN

ÖDLAN

SÖDERSTRÖM & C:o FÖRLAGSAKTIEBOLAG
HELSINGFORS

MIKAEL LYBECK

SAMLADE ARBETEN

ÖDLAN

ETT SKÅDESPEL

Musiken av Jean Sibelius

HELSINGFORS 1922
ÖDERSTRÖM & C:o FÖRLAGSAKTIEBOLAG

ÖDLAN

1908

ALBAN, en ung man, den siste av Eyring'arnas gamla, grevliga ätt. Herre till Eyringe. Son till greve Ottokar i dennes senare gifte; det förra — med yngre broderns änka, fru Elisabet — barnlöst.

ELISIV, Albans trolovade.

ADLA, hans kusin, fru Elisabets dotter i förra giftet.

»ONKLARNA» — **BALTSAR, BOLIVAR** och **BEN**, tre ålderstigna bröder, den sistnämnde ansedd läkare — anförvanter till Albans mor, fru Alida.

EN GAMMAL TROTJÄNARE.

Döda: **OTTOKAR, ELISABET, ALIDA** —

*

EYRINGE STAMGODS.

I. Terrassrummet.

II. 1. Vid gravkapellet.
2. Terrassrummet.
3. Elisivs yrselsyn.

III. Elisivs sängkammare.

I

Terrassrummet — en låg, rymlig sal i Eyring'arnas färger: grönt och gult. Utsikt över en del av parkterrassen; ovan dennas balustrad några ljusa trädkronor mot en molnfri himmel.

Salens fond, en vägg av glasrutor från panelen ända upp till gardinfrisen under taket, delas i lika stora fält av två utåt öppnade dubbeldörrar. Bänkar under fönstren. Mitt på golvet står ett stort och massivt, runt bord utan duk, belamrat med tidningar och tidskrifter, bricka med kaffeservis, likörkrus och glas. Tre, fyra taburetter kring bordet.

Genom väggen av bokhyllor, den till vänster, för en mycket bred, välvd ingång till biljardrummet, så bred att man mellan de undandragna förhängena kan se ett hörn av biljarden. Till höger åter en stor, gammaldags spegelkamin, med bekväma korgstolar i halvkrets. På samma sida, nära fonden: dörr till matsalen. Parkettgolv.

Försommarafton, en stund efter dinén; i början svagt solsken ute. BALTSAR och BOLIVAR sitta framför kaminen, emellanåt blir även BEN synlig, han rör sig makligt med sin kö runt biljarden. Alla tre äro slätrakade, skalliga gubbar, klädda i svart, med höga, vita bindhalsdukar.

Ett ögonblicks tystnad efter det att ridån höjt sig. Så säger

BALTSAR

Vet du vad?

BOLIVAR

kort, fetlagd

Nej. — År det om din mage?

BALTSAR

skakar på huvudet

Jag tänker på annat, Bolivar. Framåt — och djupare.

BOLIVAR

Det vet jag. Det gör du.

BALTSAR

Jag har inte kunnat förmå mig att skriva till dig. Jag är kanske för orolig.

BOLIVAR

Och jag igen trött och olustig efter resan. Två dygn i ett kör ... på järnväg ... man blir ... (tar sig om kinderna) man blir liksom utan anletsdrag. Det är genant.

Men kurorten var förträfflig.

BALTSAR

Jag fruktar, ser du ...

BOLIVAR

utan att låta störa sig

Det var för resten ett uppträde på stationen i förmiddags. När jag kom. Och jag som inte ens visste att han var med på tåget ... vad är det nu han heter?

BALTSAR

Vem?

BOLIVAR

Den där ... korrespondenten. Som skriver från utlandet, du vet. Signaturen ...

BALTSAR

Edgar! ... jaså han.

BOLIVAR

Javisst. Han såg ... erfaren ut. Nästan lidande. Men ytterst välklädd — kontinental.

BALTSAR

Och han är här?

BOLIVAR

Nej det tror jag inte. Eftersom hon avvisade honom — hit, min vän, men inte längre! Adjö.

BALTSAR

otåligt

Vem avvisade?

BOLIVAR

Adla naturligtvis. Hänsynslöst. Jag har aldrig sett henne så... så hänsynslös. Hon riktigt skälvde. Det övriga hörde jag inte.

BALTSAR

Märkvärdigt! Ja hon fick ett telegram — och i dag såg jag henne stiga i vagnen. Men jag tänkte ingenting. Mot min vana.

BOLIVAR

Tja. Det var således slutet. På den historien.

BALTSAR

Eller början till en annan.

BOLIVAR

uppmärksam

Vad menar du?

BALTSAR

kort

Låt det vara! (Hostar, vrider sig nervöst.) Däremot fruktar jag...

BOLIVAR

avbryter honom

— har det hänt... något annat?

BALTSAR

Vafalls? . . . ja jag fruktar att vår ställning blir tämligen ohållbar . . . i längden. Numera.

BOLIVAR

förskräckt

Här? På Eyringe! Hos . . . hos Alban!

BALTSAR

suckar

Och tänk, det är bara en vecka sen gamle Ottokar lades i graven!

Båda stirra tigande framför sig. Matsalsdörren öppnas — EN GAMMAL TROTJÄNARE, iförd Eyring'arnas gröngula livré, skrider ljudlöst över scenen och in i biljardrummet, bärande en tvättvattenkanna av silver jämte handduk. Han återvänder nästan genast — lika ljudlöst, samma väg, ut till höger.

BOLIVAR

undergivet

Nu kan du fortsätta, Baltsar.

BALTSAR

Tja, vi måste behärska oss . . . har inte råd till annat. Saken är emellertid den . . . som det nu ser ut vore jag för min del hellre beroende av Adla. Trots allt.

BOLIVAR

Herregud — hon är ju ändå en kvinna!

BALTSAR

Otvivelaktigt... i hög grad. Lika visst som att Alban ingalunda är utpräglat manlig ... i mitt tycke. Bara egensinnig, det var också Ottokars mening. Men-n ... (skjuter betydelsefullt ut munnen)

BOLIVAR

Naturligtvis, när du säger det. Och nu är det således Alban...

BALTSAR

bekräftar

— som avgör, ja... helt enkelt. Men han är förändrad. Överhuvudtaget... mycket förändrad. Jag misstänker nästan att han är ungefär som för fem år sen — då han var utomlands, du minns.

BOLIVAR

viskar

Förlåt, menar du att han... att hans själstillstånd...

BALTSAR

retligt

— varför säga emot mig, Bolivar, du har ju varit borta i flera veckor? Tänk själv efter . . . bara det här med förlovningen. En så ung och alldeles främmande flicka som Ben skaffade hit . . . antar jag . . . och henne går han tvärt och lierar sig med!

BOLIVAR

oöverlagt

Ja men . . . gamle greven gjorde ju detsamma med hans mor. När hon var sjuksköterska.

BALTSAR

Du förvånar mig! (Värdigt) Alida var visserligen i en . . . en något liknande ställning men framför allt var hon en nära anförvant till oss.

BOLIVAR

lättad, till freds

Du har rätt, Baltsar. Anförvant till oss.

BALTSAR

Och vår tidigare . . . status . . . gav henne fond, guldfond — madonnan. (Han småflinar plötsligt,

läpparna strama över raden av löständer) Vi kunde konsten, Bolivar! Det var fart i pengarna.

BOLIVAR
i samma ton

Svindlande. Och det att man såg oss!

BALTSAR

Och hörde, ja ... touche av orkestern.

BOLIVAR
lika plötsligt allvarsam

Men tror du då verkligen att Alban kunde tillåta sig ... nej det är omöjligt! Hur gammal är han? Tre och tjugo — eller vad? Och särskilt mot dig, Baltsar.

BALTSAR

Han är förändrad har jag sagt. Oberäknelig. All musik pinar och upprör honom, han skriver inte en not, spelar inte en ton ... efter vad jag vet ... bara driver omkring i parken och omnejden. Till och med om nätterna. Och då ofta till häst! Däremellan har han löjliga, småaktiga infall ... eller fantastiska ... och tål ingen motsägelse. Som nu det att Elisiv sover här ovanför (visar mot taket) i Adlas sängkammare,

grevinnornas, senast fru Elisabets och Alidas . . den med stora balkongen . . .

BOLIVAR

Gud, ja (kysser på fingret) . . . och himmelsängen . . .

BALTSAR

— sänghimmeln menar du — den är nertagen. Flickan är väl närmast rädd, tror jag. Men Alban vill det. Och Adla . . . ja hon flyttade till rummet bredvid, honom lyder hon blint, jag förstår det inte. Det var nu i onsdags.

BOLIVAR

undrande

Ja men, Baltsar, sa jag inte sänghimmeln?

BALTSAR

utan att fästa sig vid avbrottet

Träffar man honom, Alban — som nyss vid middagen — är han ovänlig, obegriplig . . . fientlig. Du såg det själv. En gång tänkte jag fråga Ben, han som läkare . . . (en blick över axeln mot biljardrummet)

BOLIVAR

spärrar upp ögonen

Nej hör du — han har ju förnärmat oss kännbart, vad? Och avsiktligt? Med sin... stiftelse.

BALTSAR

hånfullt

Något slags sjukhem, ja. Vad tycks? Jag har ju inte kunnat förmå mig att skriva till dig.

BOLIVAR

Jag fann notisen i en av våra tidningar där nere. Vid frukosten. Jag formligen . . . jag miste aptiten vill jag minnas.

BALTSAR

Ja inte sant? Osmakligt, inte ens någon... ingen stil, ingen fin liten gest! (Uppfarande) Att först ärva en sådan förmögenhet . . .

BOLIVAR

påminner

— förlåt, detsamma drabbade oss, Baltsar...

BALTSAR

ännu hetsigare, söker ord

— att . . . och sen att . . . arbeta och samla ett helt liv igenom, och så . . . och så ge...

som när man tappar en slant på gatan! Nästan alltsamman — förmodligen. Och utan ersättning. Jag vill inte ens tänka på att han har bröder . . . två äldre bröder . . . oss . . . och i vår ålder . . . och med din hälsa, Bolivar . . .

BOLIVAR
ser sig om

Du talar visst för högt, Baltsar.

BALTSAR
föraktfullt

Det är detsamma. Han hör sämre än förut . . . till och med.

Paus.

BOLIVAR
tvekande

Har Alban antytt någonting? Om oss två.

BALTSAR
buttert

Han har ingenting sagt, nej. Men sättet!

BOLIVAR
suckar

Ja sättet, ja.

BALTSAR

Och man må säga vad man vill om gamle greven, om Ottokar — fin takt hade han i alla fall.

BOLIVAR

Mycket. Vårt sista sammanträffande, vårt avsked, det rörde mig. Jag kan inte hjälpa det.

BALTSAR

Du menar när han gav dig pengarna till resan?

BOLIVAR

Javisst. Han sa med den innerligaste förtrolighet: Du är skralast av oss, Bolivar, på allt vis den som är klenast, ge dig av härifrån och sköt om dig! — Det rörde mig.

Att jag inte hann hit till begravningen gör mig ont men jag hade verkligen ett par bad kvar. Och dödsfallet kom ju plötsligt.

BALTSAR

Han dog som en världsman. Överlägset. Nästan ironiskt.

BOLIVAR

Men mot dig och mig var han alltid godheten själv.

BALTSAR

räcker fram handen

Det hedrar oss . . . i sanning. (Båda resa sig.

Tack-tacksamhetskänslan ... den förödmjukar bara de små själarna. Inte så med oss.

BOLIVAR

rörd

Tyst, tyst, Baltsar! ... ja låt oss omfamna varann! (De göra det. BEN står framme vid ingången till biljardrummet och iakttar dem med ett gäckande smålöje. Han torkar omsorgsfullt händerna på en handduk.)

BALTSAR

behärskar sig

Och nu ... en skål för hans minne, Bolivar! (Sväljer) Jag har sagt till om curaçao.

BOLIVAR

nickar högtidligt

Ja ja, så liksom ... liksom avbördar vi oss ... du tänker alltid så nobelt, Baltsar.

BALTSAR

Jag gör visst det. Men omedvetet. Det bör du ihågkomma.

När de vända sig om säger

BEN

stilla men uttrycksfullt

Det var vackert! (Han avlägsnar sig — bröderna tömma hastigt och utan att skåla sina likörglas.)

BOLIVAR

sakta till Baltsar, i det de ånyo ta plats

Vad månne han nu tror sig ha förstått? (Baltsar gör en grimas.) Egentligen är det synd om honom.

DEN GAMLE TROTJÄNARN in från höger, närmar sig bordet i mitten av rummet.

BALTSAR

över axeln

Hör, Leonard — är herrskapet nere i parken?

LEONARD

samlar kopparna och glasen

Ja, båda fröknarna. Inte unge greven.

BALTSAR

Så. Hur vet du det?

LEONARD

Han red bort strax efter dinén.

BOLIVAR

stelnande

Red! . . . strax efter . . .

LEONARD

— ja här var bud från stationshotellet. En karl med en biljett. (Bär ut brickan till matsalen.)

BOLIVAR

till Baltsar, frågande

Stationshotellet? En ... en biljett?

BALTSAR

Jaså begriper du inte? ... från honom naturligtvis. Han som var med på tåget. Det är väl för att begära en förklaring, och däri handlar han fullkomligt korrekt tycker jag. Men han vänder sig till orätt person. Vad vet Alban? Och ett så dunkelt ... förhållande, låt oss säga förhållande ... det kräver skarpsyn. Mogen erfarenhet. Takt.

BOLIVAR

stilla

När jag rätt tänker efter, Baltsar — du är beundransvärd! Bli inte ledsen.

BALTSAR

Ingalunda, jag förstår det så väl. Jag har kanske bibehållit mig (hostar) liksom kurantast ... fast jag är äldst av oss tre.

BOLIVAR

Säkert. Det har du. Det vet jag.

BEN inträder, jämkande på ena manschetten. Cigarr i munnen. Han blir stående framför bokhyllorna till vänster i förgrunden, tar ned ett band.

BALTSAR

varsnar honom; i stigande upphetsning

Nej — se där, Bolivar! ... där ... där har vi den åran. Vore jag bara mindre nervös ... herregud vad han irriterar mig! Du har väl hört att han en gång lär ha kallat oss ... åldermän ... i kulturbärarelaget? Någon berättade det. Jag gissar betoningen, ser du ...

BOLIVAR

suckar

— ja den, ja.

BALTSAR

Förstår du? ... jag säger till mig själv: det är infamt! Eller någonting ditåt. Men egentligen är det ju till honom ...

BOLIVAR

nickar ivrigt

— naturligtvis.

BALTSAR

kastar sig bakåt i stolen

Han är för döv. Och sådant *skriker* jag inte. Principiellt.

BOLIVAR

Bry dig inte om honom!

BALTSAR,

darrar i hela kroppen

Herregud vad den mannen irriterar mig! ag *kan* inte ... (reser sig tvärt — till Ben, mycket högt ch tydligt) Som Ers Högvälgörenhet vill förstå ... ja, så går jag. Lämnar ... jag lämnar rummet.

BEN

bläddrar i boken

Käraste, låt inte mig störa! Vi smälter ju samma middagsmat.

BOLIVAR

rusar upp, nästan skriker

Baltsar och jag ... vi har samhörighetskänsla, vi!

BEN

Ja — det är vackert. Men glöm inte hattarna!

BOLIVAR

stryker sig över hjässan

Hattarna?

BEN

Det är antagligen kyligt där ute ... (synar noggrant en sida — godmodigt) flintskallar!

BALTSAR

rycker till

Flintskallar! Än du själv då — (försmädligt) ålderman! (Han tar ett par, tre steg — ser ned framför fötterna) Det är halt, Bolivar (går styvbent och försiktigt över golvet) — den här vägen! (Avlägsnar sig genom biljardrummet.)

BOLIVAR

tätt i hälarna — till Ben

Kul-kulturbärare!

I detsamma kommer

ADLA

raskt uppför ena terrasstrappan, den till vänster, och in från fonden. Snabba, mjuka rörelser. Gestalten är lång och smärt men fyllig över bröstet, i en stramt åtsittande helsvart dräkt, utan sorgflor. Ansiktet blekt, med knappt märkbara fräknar kring ögonen — långsmala, gröngrå, ofta halvslutna ögon. Huvudet bart, håret askblont.

Hon stannar och drar in luften genom näsan. Till ELISIV som följer henne:

Har någon . . .? (upptäcker Ben, tvekar, höjer rösten en smula)

Onkel — du har visst glömt att jag inte tål tobaksrök. Jag lider av den.

BEN

vänder sig om

Är du här? Jaså (ställer boken tillbaka på dess

lats) — ja tack, min vän, du är alltför god. Men cigarren har samma egenskap. Och vet du vad (småler vänligt) — den slocknar om jag överger den. Det gör inte du. Alltså... en lätt bugning som till avsked)

ADLA

Ja ja, onkel Ben, du *är* förtjusande, jag tycker om dig. (Intill honom, böjer hans huvud ned emot sig och kysser ena kinden.) Så — nu får du gå eftersom du nödvändigt vill det. (Nickar leende.)

BEN
iakttar henne

Du är tydligen bragt ur jämvikt, Adla — ställ inte till någon olycka!

ADLA
hastigt

Tror du att jag är i stånd till det?

BEN

Utan tvivel.

ADLA

Det var inte vackert sagt. Eller vem vet?

BEN

Nej — (betraktar henne fortfarande uppmärksamt) men välbetänkt.

ADLA

går ett slag över golvet — därpå i vardaglig samtalston

Och du reser verkligen i morgon, onkel?

BEN

Ja det gör jag.

ADLA

Men bröderna ... de bli ju kvar, inte sant? Som alltid. De stanna kvar här, de? — Akta att cigarren inte slocknar!

BEN

Ja ja, var lugn. (Går långsamt ut till höger.)

ADLA

hjärtligt

Vi ses igen vid teet.

Till Elisiv

Stäng dörrarna till terrassen så är du snäll!

Fortsätter sin vandring.

ELISIV

lyder genast och villigt, sätter sig sedan i en av korgstolarna framför kaminen, vrider tankspritt vänstra handens guldring kring fingret.

Hon är sorgklädd, utan hatt som Adla. En späd och vacker nittonårig flicka, med beslöjad, inåtvänd blick i sina stora ögon. Matt, gulbrun hy — svart, vågigt hår, nedkammat över öronen.

Han hör ju helt bra i dag — onkel Ben. Dig åtminstone.

ADLA

ur stannat vid bordet, ser sig dröjande omkring i rummet.

Ja.

ELISIV

Och ändå var det för dövhetens skull han imnade sin verksamhet — var det inte?

ADLA

Ja.

ELISIV

Han är så samvetsgrann. *Så* samvetsgrann. Vad det måtte ha kostat på honom!

Adla tiger. Paus.

ELISIV

höjer blicken

Stör jag dig?

ADLA

nervöst

Ah det är sant! ... jag tänkte på annat. (Sjunker trött ned på en av taburetterna.) Du är så tillitsfull, du Elisiv. Och lycklig.

Lågt, smärtsamt

Är du inte rädd för mig?

ELISIV

Rädd! ... nej. (Osäkert) I början kanske.

ADLA

stöder ena armbågen mot knät, hakan mot handen

Det borde du vara.

ELISIV

Varför det? — Men vad ser du på? Söker du något?

ADLA

synbart plågad, dröjer med svaret

Jag . . . jag tar avsked. (Hon sluter ögonen — öppnar dem därpå helt).

Jag är en utomstående! Blir det. Och det är farligt. (Skälvande) För det är orättvist, och jag är oförsonlig, oförsonlig.

Plötsligt och med en lätt rysning

Här är kallt. Märker du inte att solen har gått ner? Daggen faller där ute.

ELISIV

Nej men, Adla . . .

ADLA

entonigt

— det behöver jag inte se, min vän. Ånej. Jag känner det. Jag som känner Eyringe. Jag som (ett stelt leende) inte fäster mig vid mänskor!

ELISIV

Har någon sagt det?

ADLA

nästan samtidigt — livligare

Men du är främmande för stället, du. Jag r det i blodet. Eyringe, redan namnet är ju tt . . . (lidelsefullt) det är en passion! Ingen har t så djupt, så innerst i sitt inre som jag. gen. Jag känner det levande . . . i hjärtat . . . ir lever det . . . allt, luften här och jorden. synnerhet jorden . . . för mig åtminstone . . . g hör mer än andra jorden till. Långt mer ı alla ni andra. Den är min, förstår du — är är den min, min! Alltid.

Och ändå glider den undan. Också det änner jag.

ELISIV

förvirrad

Är det för att . . . varför tror du . . .?

ADLA

Jag tror ingenting. Jag vet.

ELISIV

med darrande röst

Vad då? Vill du lämna oss? Och nyss 'ar du så lugn . . .

ADLA

— och solen lyste ... i parken ... och du var så lugn, du med ... och tillitsfull. (Tröstlöst) Det hjälper ju inte!

ELISIV

springer upp

Men Adla ... vad *är* det?

ADLA

avvärjande

Nej nej — kom inte nära mig! ... pinas du inte själv av allt det där krusfloret? Min hud är för känslig.

ELISIV

drar sig undan

Nu är du ovänlig.

ADLA

Är jag det? Och du ... vad du är för en bräcklig liten en! Hur kunde du ens tänka på att bli sjuksköterska, du?

ELISIV

likasom urskuldande

Det blir jag ju inte heller.

ADLA

kort

Ja det är sant. Kanhända. (Tar en tidskrift, ögnar i den utan att läsa.) Var har du Alban?

ELISIV

Någon skickade efter honom.

ADLA

Någon — (reser sig hastigt) någon från stationen?

ELISIV

Jag tror det.

ADLA

Jaså du tror det . . . (går oroligt några steg — vänder om) ja ja och han är väl snart tillbaka, Alban . . . så du får ändå höra det, naturligtvis, bara ni är på tu man hand.

Beslutsamt

Sätt dig, Elisiv! . . . jag ska också försöka hålla mig stilla.

De återta sina platser — Elisiv långsamt, nästan viljelöst.

Ånej (flyttar sig) . . här i korgstolen är jag närmare. — Seså, nu har vi det lika bekvämt, båda två. (Lutar sig bakåt mot ryggstödet.)

ELISIV

för handen till hjärtat

Du *får* inte... inte skrämma mig, Adla!

ADLA

ser på henne

Skrämma dig? Ingalunda. Vad tänker du på!

Det är bara så, att... jag känner den där ... *någon*. Ja jag gör det. Han heter Edgar, så tecknar han sig, och är en kusin till min mor. Och det förklarar ju mycket, inte sant?

Elisiv tiger.

Men vad har Alban berättat dig om oss? Har han alls berättat något?

ELISIV

sakta

Jag har ingenting frågat. Och jag... (bedjande) jag vill ingenting veta, Adla.

ADLA

Så lätt slipper du inte ifrån det. Eftersom du vill höra till familjen.

Hon småler; därpå i sagoton — som till ett barn

Det var en gång... för mycket, mycket länge sen, jag var åtta år gammal, således

ör . . . för tjugutre år sen — ja då gifte sig
reve Ottokar den grymme, han som var både
nin farbror och min styvfar, han gifte sig med
Alida . . . med Albans mor. Och om henne
vill du väl veta en . . . en liten hemlighet?

Elisiv tyst och orörlig.

Nåja, det är detsamma. Vi kan lämna det.

ELISIV

Du minns bröllopet?

ADLA

Jaså (åter ett flyktigt leende) . . . tänk, jag minns bara dagen förut! Eller rättare kvällen. Själva bröllopet har jag glömt naturligtvis.

Alida var nere i parken, där borta vid gravkapellet (en nästan omärklig gest) — och Edgar. Ingen annan. Mig själv räknar jag inte, mig såg man inte, den stora kärleken är ju blind. Isynnerhet när det börjar skymma.

Hur ångestfullt hon tryckte sig intill honom . . . Edgar . . . och grät . . . och kysste honom! Som om det gällt . . . ja det visste jag inte. Jag tyckte det var underligt. Men rysligt vackert.

Han var då lika ung som Alban är nu.

Och samma kväll reste han utan att ta farväl av . . . de andra. Också det tyckte jag var underligt. Fast mindre vackert.

ELISIV

ofrivilligt

Du sa väl inte om det åt någon?

ADLA

Nej — (ironiskt) nej hur kan du tro! Det är vår hemlighet, förstår du.

Men jag har aldrig glömt det. Så liten jag var måtte det ha gjort ett starkt intryck på mig, ett alldeles särskilt intryck som fördjupades var gång jag sökte få sammanhanget klart. Han fick . . . makt över min fantasi. Och så var den ju så rörande, scenen där borta . . . och sorglig . . . framför allt så hemlighetsfull. Så härligt hemlighetsfull! Det tilltalar ett barn och jag var stolt som över ett tyst förtroende, därför teg jag, det skulle inte många ha gjort i mitt ställe. Jag bara tänkte och undrade ibland. Eller har jag inbillat mig det senare? När den dagen kom då jag förstod.

Elisiv sänker huvudet.

Elva år därefter dog fru Alida, grevinnan ida, och under hela den tiden var Edgar rta, mest utrikes. Men till begravningen m han. Som från skyarna. Här dröjde n en vecka, eller kanske längre ... i varje ll längre än de andra önskade det. Och än n själv ämnat. Ja varför?

Med bittert vemod

Det är nu en gång så, Elisiv — man måste ara mycket, mycket godtrogen för att vara ycklig. Tro du mig! Jag var då så ung som u är nu. Och han ... manlig och stark, nanligare än jag mindes honom. Och djärv. – Olik Alban.

ELISIV

viskar hastigt

Alban är förändrad ... (tystnar)

ADLA

fortsätter

Ja vad ska jag säga mer? Att jag inte sett honom på länge. Om fem år är länge.

Häftigt

Förrän i dag. På stationen. Mot mitt bestämda förbud. Och sitt eget löfte.

Besinningslöst och brutalt

Jag har ingenting gemensamt med honom förstår du! Jag har hjälpt honom — pekuniärt. Han är ingenting för mig. Jag förnekar allt!

Stum ett ögonblick för att kunna behärska sig, sedan dämpat

Dig har man väl lärt . . . naturligtvis . . . att livet är rikt och mångfaldigt? Outtömligt.

Det är inte sant. Drömmar, idel drömmar, och ur dem vaknar vi antingen för tidigt eller inte alls. I det senare fallet talar vi om lycka. Några om kortsynthet. Aldrig ser vi klart på livet då det vore sanningen värt. Det kan du komma ihåg, lilla vän.

Hon tillägger högre

Berättar Alban någonting annat så hör inte på honom! Tro honom inte!

ELISIV

innerligt

Jag tror honom alltid . . . alltid.

ADLA

skrattar

Ja du är naiv! (Gäckande) Nå — hur trivs du här uppe (ett kast med huvudet) . . . ensam i den

mla, grevliga praktsången? Och vad har ı drömt? Om Alban?

ELISIV

Är du ledsen på mig? (Olycklig) Fast du vet t det ingalunda var jag som ...

ADLA

avbryter henne

Kanske han redan varit hos dig? ... någon att ... (Elisiv reser sig) nej nej nej, ta inte så illa id dig, han är ju konstnär! Det var Edgar ıckså. Den tiden. Och på sitt vis.

ELISIV

tvingar sig att ta plats ånyo

Så får du inte tala till mig Adla!

ADLA

ler retsamt

Ja ja du *är* naiv! Varför skulle jag säga något ont om min egen, käre kusin? Långt därifrån.

Men förklara mig — hur bar du dig åt för att vinna honom? Dig vann han strax, det begriper jag. När *jag* talar med honom kan

jag inte låta bli att vara giftig. Det är så sorgligt!

Elisiv tiger.

Jag har aldrig kysst Alban. En gång ... på skämt, och det är länge, länge sen ... en gång försökte jag göra det men han vred sig undan. Han är så skygg — gossen!

ELISIV

Känner du inte själv hur du pinar mig!

ADLA

oskyldigt

Nej. (Sträcker på sig, med mjukt lyfta armar, så låter hon nacken vila mot de hopknäppta händerna.)

Han är så vacker i mina ögon, Alban. Har du givit akt på pannans form? Och hela det tunga, mörka huvudet ... riktigt som för en kvinnas sköte. Jag har ju sett honom från det han var liten, jag, och ändå ... (andas djupt, blundar; röstens hårda klang blir varmare)

Ja det är först nyligen jag lärde mig *se*. Ack han är så modlös, så barnsligt modlös ... innerst så glasaktigt spröd, tror jag, att han flyr för verkligheten. En vårfjärils *flykt*, irrande flykt! Fastän ... ja vilken blomkalk

ndes väl neka honom sin sötma! Men han
·star inte. Sänker sig inte.

Och när jag så tänker på kvinnorna, alla de
ga i din ålder, Elisiv, du med din ömma läng-
ı efter värme och skydd . . . hos den älskade
. och jämför mig själv, det heta begäret
t . . . lystnaden i att få värma och skydda!
et är ju möjligt att jag känt detsamma som
ı . . . den gången . . . nej nej det är inte möjligt
:h du kommer aldrig att känna som jag.

Oförberett, inträngande

Anar du alls hans själ? Var rör den sig?
lller är den splittrad som hos alla de andra
. . och du speglar dig i skärvorna?

För mig är han så ofta en gåta, Alban —
tt tillslutet skrin som bara den invigda kan
ppna. Den invigda! Är det du, Elisiv? Ånej
– är det du? Jag är för honom . . . jorden
. . lågt, lågt nere. (Vekt och långsamt) Själv är han
len dallrande luften däröver.

ELISIV

gripen — ödmjukt

Ja — jag ser ingenting annat än honom!
Ingenting.

ADLA

bryter tvärt stämningen

Men det borde du. Annars ... (Elisivs min uttrycksfullt frågande) ack ja, tyvärr, det finns ju åtskilligt som du inte får vara okunnig om.

ELISIV

sorgset

Du har alltför rätt, Adla.

ADLA

Ja tack. — Sa du inte nyss att Alban är förändrad? Som om inte jag skulle ha märkt det! Han har varit lika förändrad, lika nervös en gång tidigare. Det har du väl hört?

ELISIV

Nej.

ADLA

Inte det! Då var han utomlands.

ELISIV

Ensam?

ADLA

Han reste härifrån tillsammans med Edgar. Men de skildes snart.

ELISIV

Således ensam. Stackars Alban!

ADLA

Å, ingen fara! Det gick över. En liten tidsisolering var nog för att återställa honom.

ELISIV

darrande

Säg mig, var han ... är han då sjuk?

ADLA

Vad vet jag! Själv skrev han att han bara behövde vila sig. Brevet var från en nervanstalt, jag minns inte vilken.

ELISIV

sakta

Att han inte har talat om det!

ADLA

Var nu inte orolig. Han är ju spännande intressant på det stadiet.

ELISIV

Och det nänns du säga!

ADLA

Förlåt, min vän — bara mitt sätt att gråta. Vi har ju alla våra svagheter. Du också, Elisiv — ja allvarsamt sagt: har du reda på att ditt hjärta . . . att det inte är starkt?

ELISIV

förvånad

Det vet jag.

ADLA

Och att du . . . om du får ett barn . . .

ELISIV

upprepar

— att jag . . .?

ADLA

— så gäller det livet. Ja ja . . . möjligen.

ELISIV

med ansträngning

Livet gäller det ju nästan alltid. Eller hur? Första gången.

ADLA

Jaså. Nå — hur vill du att jag ska uttrycka mig?

ELISIV

Jag förstår nog, Adla. — Vem har sagt dig ›t? Onkel Ben?

Adla nickar.

Och man kan således veta det . . . med isshet? Om mig, menar jag.

ADLA

Man måtte väl det.

Elisiv gömmer ansiktet i händerna.

Men ta det inte så högtidligt, min vän! Värre kan hända en, tycker jag. Mycket värre.

ELISIV

lyfter långsamt huvudet

Ja — (knappt hörbart) och barnet? Vad vet du mer?

Högre när Adla icke svarar

Vet du något mer?

ADLA

Nej — (dröjande som gåve hon efter för ett plötsligt infall) åja . . . kanske.

ELISIV

Säg!

ADLA

med undertryckt lidelse

Å, bara det att om jag vore i ditt ställe... och han... älskade *mig*, men jag är ju åtta år äldre... så skulle jag ta ett löfte av honom, hans ord innan jag...

ELISIV

andlöst

— hans ord?

ADLA

slätar kjolens framvåd över knäna

— att han måste... att han inte... inte ville överleva mig... (griper hårt om armstöden) nej nej jag menar det inte! (Lyssnar, reser sig.) Där har vi honom. (Stöder ryggen mot kaminen, i en stelt väntansfull ställning.)

ALBAN

blir synlig på terrassen. Skymningsdagern klargul och genomskinlig över landskapet.

Vid inträdet hälsar han flyktigt. Han är lång, något gänglig, huvudet framåtlutat. Vackra, tungsinta ögon under en låg panna och täta, nästan sammanvuxna bryn, näsan stor och böjd, munnen ytterst känslig. Haka och kinder slätrakade.

Dräkten, en mörk ridkostym, är vårdslöst buren och ıske icke fullt korrekt i alla detaljer; sorgflor om ena ıen. Därtill en mjuk, svart filthatt med breda brätten. — letsdragen förråda stark upphetsning.

Jag kommer från . . . (hejdar sig, tar hatten av) ıd stirrar ni på? Det är ju tvärtom bra att g genast träffar er . . . träffar dig, Adla. Ja :h dig med, Elisiv.

ELISIV

har sprungit emot honom, slår armarna om hans hals

Alban!

ALBAN

plågad

Inte nu — inte nu.

ELISIV

Se på mig!

ALBAN

Ja ja . . . (frigör sig varsamt, kastar hatt och handskar å bordet, stryker håret från pannan) just med dig ınskar jag först få avtalt . . . helt kort, bara ett par ord. På tu man hand.

Adla går stillatigande mot fonden.

Och sen ett samtal mellan oss, Adla.

ADLA

lågt

Med mig! Jag har ingenting att svara.

ALBAN

Men jag att fråga, det sker ju inte ofta.
Framför allt har jag ett meddelande att göra dig.

ADLA

Som du vill. Jag väntar på terrassen.

ELISIV

har oroligt givit akt på Alban

Nej nej, Adla! Där är det redan *kyligt.*

ADLA

Lilla vän — min plats är utanför. (Till Alban)
Farväl, nådige herre!

ALBAN

nervöst

Ja gör efter behag!

ADLA

uttrycksfullt, vackert

Tack.

Stänger dörren ljudlöst efter sig; man ser henne stanna vid balustraden.

ALBAN

i förgrunden, vinkar åt Elisiv att närma sig

...lu ska du höra på ... riktigt som bara du
ı det när du vill ... och lyda mig?

ELISIV

Ja.

ALBAN

Tänk — (småler vemodigt) därmed är nästan
.ting sagt. När du säger ja. Och strax blir
g så utfattig på ord ... som brukas de levande
nellan.

ELISIV

milt påminnande

Vad är det, Alban?

ALBAN

Men i kväll, Elisiv, i kväll! ... ännu innan
ag reser. Tycker du inte det?

ELISIV

Reser?

ALBAN

Jag dröjer borta ett dygn, eller kanske två
— bara så länge det är nödvändigt, förstår du.
Vad jag saknat dig! (Han lägger armen om hennes liv.)
Fast jag har dig så nära. (Böjer sig över henne.)

Möt mig i kväll, Elisiv! Vid gravkapellet. Vill du inte?

ELISIV

Där! (nädd) Du är underlig. Det är ju så avsides . . .

ALBAN

ivrigt

Du lovade, minns att du lovade! Där kan jag tala med dig . . . förtroligt . . . som till mig själv. Och där . . . (sänker rösten) bara där kan jag spela. Jag har gjort det många gånger (nickar bekräftande) på sista tiden. Det är min hemlighet. Och jag ska spela för dig.

ELISIV

lyser upp av glädje

Vill du? . . . ack gör det! Men innan det blir för mörkt.

ALBAN

Det kan inte bli mörkare än vad det är.

ELISIV

ser på honom förundrad, halvt leende

Nu är jag visst dum . . .?

ALBAN

med tonvikt

Det kan inte bli mörkare.

ELISIV

ängslig — för hans hand till sina läppar

Jag ska komma, Alban.

ALBAN

barnsligt otålig

Men jag vill ha det... jag vill bestämma, alldeles som jag tänkt mig det! Ser du, Elisiv... (eftersinnande) om dagen när de levande visa sig... om dagen är ingenting sant, ingenting trovärdigt... allt det inre och äkta i känslan bortvänt. Därför att ljuset utplånar. Jag har tänkt det ofta. — (I avbrutna viskningar) Men om kvällen!... kvällen och natten när skymningen drömmer så fruktbart som nu, då få själarna röster. Och minns du den stora, stora eken... där parken tillhör de döda? Minns du? Där allt är skuggor. Allt stilla. Det är stället för oss två att mötas.

När Elisiv tiger tillägger han i en lugnande, litet trött ton

Var inte rädd! Jag har sagt till åt Leonard, du kan lita på honom, han följer dig ända till

dammen, du vet, där väntar han. Nattåget passerar först vid ettiden. Och precis klockan elva rider jag förbi på stationsvägen.

ELISIV

vänligt men med ett sorgset leende

Naturligtvis. Och så spränger du över muren, Alban . . . precis som i sagorna?

ALBAN

sårad

Elisiv!

ELISIV

Förlåt mig!

ALBAN

Du får inte göra narr. (Rynkar pannan.) Då blir du som . . . då blir du främmande för mig. Och det vill du ju inte?

ELISIV

Nej nej, förlåt mig!

ALBAN

Du borde själv förstå, tycker jag . . . utan förklaringar . . . ja tror du inte jag ofta klättrat över muren? Jag har gjort det många gånger. Och just där känner jag nästan var sten.

ELISIV

med tårar i ögonen

Ja ja, Alban. Inte ledsen mer! (Lutar kinden ıot hans axel.) Men varför reser du?

ALBAN

Det är således överenskommet.

Drar sig undan.

Jag dricker te på mitt rum. För att få vara nsam. — Gå nu.

ELISIV

undergivet

Du ser att jag lyder. (Efter några dröjande steg 'änder hon om, slår än en gång armarna om hans hals och ;ömmer ansiktet.)

ALBAN

Nå, vad nu? Är det något?

ELISIV

kysser honom

Ingenting. (Ut till vänster.)

ALBAN

står en stund obeslutsam, trycker båda händerna mot tinningarna, så går han till den ena fonddörren och öppnar.

Adla!

Hon inkommer, gör en retsamt sirlig liten bugning, ställer sig vid bordet i mitten av rummet; vrider spetsnäsduken

mellan fingrarna — för övrigt lugn till det yttre — och följer uppmärksamt hans minspel och varje hans rörelse med blicken. Han däremot undviker i början att se på henne.

Paus. Slutligen utbrister han besvärat

Nåja det är visst jag som först har ordet.

ADLA

Onekligen — herr domare. Jag är här på kallelse.

ALBAN

Vet du vem som ...?

ADLA

avbryter

Ja, jag vet.

ALBAN

Således också varför han kommit?

ADLA

tvekar — därpå med fast stämma

Nej.

ALBAN

Du har ju själv talat med honom?

ADLA

Ja.

ALBAN

Det var besynnerligt! Men du gissar orsaken?

ADLA

Affärer. (En smula osäkert) Han hoppas väl att din ... din fars död gjort dig ... givmild i proportion till dina tillgångar.

ALBAN

Och det är allt? Ingenting annat?

ADLA

För mig åtminstone är det tillräckligt. Eller vad har han sagt dig? Du tror naturligtvis att han infunnit sig för min skull?

ALBAN

År det så förvånande?

ADLA

starkt

Han har ingen rätt till det!

ALBAN

spefullt

Så. — Ja och därför avvisade du honom. Härifrån. (Uppbrusande) Egentligen är det väl jag som numera ...

ADLA

lugnt fastän nästan samtidigt

— tänk för roskull på vad du ämnar säga!

ALBAN

biter sig i underläppen, går ett kort slag över golvet, stannar.

Du har rätt. — Och du å din sida medger, kanhända, att jag aldrig tillåtit mig några indiskreta frågor. Jag har ansett det överflödigt. Och dessutom försiktigast.

ADLA

Ja försiktigheten är en dygd, kusin. En mycket mänsklig dygd för resten. Det är bara lättsinnet som är gudomligt. Kom ihåg: i ett anfall av lättsinne skapade Gud världen.

ALBAN

Låt oss anta det. Men han bär följderna.

ADLA

Tror du? Detsamma kan jag i så fall berömma mig av.

ALBAN

undvikande

Det får framtiden utvisa.

ADLA

Också det närvarande. Eller vad tycker du?

ALBAN

betraktar henne tigande; därpå lågt

Jag vet inte. — Du, Adla, har tydligen lätt för att glömma när du vill det. Varemot den... den som en gång varit...

ADLA

undrande

Nå?

ALBAN

— varit din... din vän... han glömmer det visst aldrig. Övervinner det aldrig.

ADLA

med en svag rodnad

Nej men, Alban (drar djupt efter andan)... vad säger du! Det är den första vänligheten... från dig... på många, många år.

ALBAN

ytterst pinsamt berörd

Du misstar dig fullständigt.

ADLA

Vad menar du?

ALBAN

skyggt

Att han... är död. Edgar.

ADLA

i ett halvkvävt utrop

Död!

ALBAN

Han har skjutit sig.

Tystnad. — Adla stöder knät mot en av taburetterna, så glider hon ned i en lätt framåtböjd ställning, darrande, med armbågarna på bordet och de hårt knutna händerna för ögonen.

Det hade skett kort förrän jag hann dit. Städerskan hörde skottet.

Paus.

Ja, så vet du då själv bäst vad du har att förebrå dig. Jag har ingenting att tillägga. Det är sorgligt nog ändå.

ADLA

rätar långsamt på sig

Nej — (sakta men tydligt) det är uselt!

ALBAN

behärskat

Alltså tre olika uppfattningar — själv kallar han det löjligt. I några rader på baksidan av ett kuvert. Det låg bredvid honom. Han ber mig . . . »ta vara på resterna».

Igen paus.

Följaktligen lyder jag. Men är det som jag förmodar . . . i det här fallet, jag menar några särskilda formaliteter som bara ta tid och inte bero av mig . . . så återvänder jag redan i morgon. Före begravningen. Och då blir du ju i tillfälle att göra dina anmärkningar.

Adla tiger.

Kanske vill du se honom innan . . .?

ADLA

tonlöst

Nej. (Sluter ögonen.)

ALBAN

Det kan jag förstå. (Åter märkbart upprörd) Men ännu en sak. Hans motivering varför han vänder sig till mig är något oväntad. Han antyder nämligen . . . ja att han kunde vara min far . . . om han inte är det? Ingenting mindre.

Det förstår jag inte.

Adla tiger fortfarande.

Vet du något?

Intet svar. Alban tätt intill henne.

Adla!

ADLA

röslen skälver av sinnesrörelse

Tror du det själv, Alban? Tänk efter... tror du det själv? Då skulle ju Eyringe vara mitt. Eyringe! Och då skulle jag ha bestämmanderätten, jag ensam ... också i småsaker. Som nu i dag, till exempel. Det är ju omöjligt, inte sant?

Alban sänker huvudet.

Ja jag talar uppriktigt. Att han kände din mor ... tidigare, före bröllopet ... det är väl ingenting farligt? Sen var han ju aldrig här medan hon levde. Aldrig. Det tvivlar du väl inte på, Alban?

Hastigare, i stigande förvirring

Men för att genast säga det: mig sökte han en gång inbilla detsamma ... ja han gjorde det! Av beräkning naturligtvis. Hur tanken annars kunnat uppstå när det är fråga om ... om henne, fattar jag inte. Den är ju så orimlig, Alban! Men den lockade honom. Tänk vilken framtid för honom själv därigenom att jag i så fall ... jag ... mig som han hoppades ... ja ja det behöver ingen förklaring. Det saknades bara ... varje skymt av bevis. Ingen visste

ı något, vet något... ens misstänkligt... ıgen! Och så länge gamle greven levde... ı jag menar din far... då teg han. Har jag ıte rätt? Du måste tro mig!

ALBAN
vänder sig bort

Du tror ju ingenting själv.

ADLA
lägger händerna på hans axlar

Jo jo — hur kan du säga det! Se inte bort!... varför dra dig undan, jag är inte så dålig som du tänker... försök att se vänligt på mig! Du har råd till det, du... som är så lycklig. (Varmt) Är inte Eyringe härligt, Alban? Och du håller ju av det, inte sant? Du måste göra det, hör du... det är ditt, ditt! ... tillhör dig, allt tillhör dig. Vad bryr jag mig om... ett så stort och... jag är ju kvinna, jag. Nu åtminstone är jag helt och hållet kvinna. Och vad vi talat om i kväll får ingen veta. Vi glömmer det, Alban.

ALBAN
med nedslagna ögon, tar hatt och handskar från bordet

Jag ber dig... nu vill jag gå, Adla...

ADLA

låter armarna sjunka — dämpat

Är du rädd för mig?

ALBAN

häftigt

Ja. — Inte när du driver gäck... med mig och allt annat... som tycks dig barnsligt. Men när du...

ADLA

— när jag...?

ALBAN

— är som nu. Då är du farlig. För du döljer någonting. Och varför vill du övertyga mig? Du blir ju själv lidande på det.

ADLA

vekt

Ja — varför? Varför vill jag det? Varför är inte var tanke hos mig självisk, vart ord förgiftat?

Deras blickar mötas.

Är den gåtan så svår att tyda — greve Alban?

II

1

Gravkapellet — en åldrig stenbyggnad på den låga slutt-ngen till vänster i bakgrunden. Mitt på dess vitgrå gavelfasad ingången under en bred, välvd portal. Ovan denna ring'arnas vapen i hög relief: skölden med den krönta ödlan h de sexton stjärnorna.

Bredvid kapellet en öppen liten plan, och bakom dem rkmuren i en vid båge vars synliga hälft, nedtill kantad ed stenbänkar, från fonden svänger in på scenen; efter en är vändning fortsätter den rakt ut till höger. Bland de icke långa och icke tättstående gamla träden en stor ek i för-runden. Kring dess stam en träbänk på vilken ELISIV igit plats. Hon bär en lång, svart spetsslöja över hår och xlar; reser sig, lyssnande, vid ljudet av hovslag.

Blek skymning — samma dag, vid elvatiden på kvällen. LBAN kommer gående från vänster.

ELISIV

emot honom

Äntligen!

ALBAN

Du har väntat?

ELISIV

Jag var så rädd att komma för sent.

ALBAN

Var du? Jaså rädd ... ånej ... rädd? (För hastigt båda händerna till ansiktet.) Vad jag är het! ... jag har bloden åt huvudet. (Strax därpå – med en gest mot fonden) Men se ... se då! ... är här inte vackert? Själfullt. Och så stilla.

ELISIV

Du käre, underlige gosse!

ALBAN

Har du väntat länge? (När Elisiv tiger) Ack ja det frågade jag redan. Utan att få svar.

ELISIV

Som om jag inte alltid skulle vänta på dig! Så känns det.

ALBAN

Jag blev fördröjd.

ELISIV

Fastän du var ensam? Och ville vara det.

ALBAN

Javisst. Om då någonting ... har jag då

ıågonting i tankarna som plågar mig, och det ıar jag . . . så går det ut över gränserna för id och rum. (Sätter sig under eken, tar hatten av, den lider ned på marken. Han ser trött ut.) Jag lever aldrig ıelt i det närvarande.

ELISIV

Nej — det är sant. Tyvärr.

ALBAN

Oroar det dig? Det får det inte göra.

ELISIV

dröjande — skakar slöjan från håret

Var har du violinen, Alban?

ALBAN

Där inne. (Ett kast med nacken i riktning mot gravkapellet.) Nyckeln bär jag alltid på mig.

ELISIV

bredvid honom på bänken — sakta

Du kysser mig inte?

ALBAN

lyfter med en öm rörelse hennes händer till sina läppar

Vad jag är glömsk! Och vad din godhet är välgörande! Vi andra borde se till att inte anlita den för ofta.

ELISIV

Godhet? Varför ett så fattigt ord? Det ja känner för dig är oändligt mycket mer.

ALBAN

Så barnsligt du talar! Det finns ingenting högre, ingenting förmer än godheten. Den är oberoende. Fri — till och med från begärelse

ELISIV

lutar sig mot hans arm — viskar

Då är jag långt ifrån god, Alban.

ALBAN

Jo du är. Tror du inte jag vet hur du skulle låta missbruka dig... hur villigt du skulle slita ut dig för alla sjuka och olyckliga i världen om bara krafterna räckte till.

ELISIV

osäkert

Ja — *om* . . . (fastare) det var den tiden, inte numera.

ALBAN

utan att höra på

Och det är just en själ som din jag behöver, så skälvande känslig men klar och stilla. Och

d. Ibland liksom långt borta ... livet är så genomskinligt ... och ändå tätt sluten till in. När jag kallar.

Men tänk dig Adla ... god. Hon!

ELISIV

Var det därom ni talade? Ja förlåt att jag frågar dig ... men det är ju så mycket som jag bara får höra av andra. Och alldeles tillfälligt.

ALBAN

Det har ingen betydelse.

ELISIV

För mig har allt som rör dig en stor, stor betydelse.

ALBAN

småler

Stackars lilla Elisiv!

ELISIV

Ja det borde du minnas.

Alban tiger.

Hur är det ... (tvekande) kommer han hit ... den där herr Edgar?

ALBAN

Vem? ... nej nej här är Eyring'arnas plats. Inga andra gravar.

ELISIV

Jag förstår inte ...

ALBAN

— du träffade ju Adla? Efteråt. Har inte hon berättat dig?

ELISIV

Vad då?

ALBAN

Om att han ... om honom? ... (besinnar sig) ånej det är orätt av mig — inte i afton, inte nu. (Plötsligt) Men kan du tro: jag har en gång varit närvarande ... just här, de hade kommit överens, Adla ville det. Hon var klädd som ödla och bar krona på huvudet, en riktig liten guldkrona med sexton gnistrande stjärnor.

Undrande

Hör du alls på mig?

ELISIV

förstämd

Jo jag hör.

ALBAN

Sen dess står hon alltid för mig i ödlans tecken.

ELISIV

Som i ert vapen?

ALBAN

motvilligt

Nåja — som i vårt vapen. Men det ska du inte påminna mig om, Elisiv. (Stöder ryggen mot trädstammen, armarna korslagda.) Min stamfar var astrolog, han ställde horoskop och lät betala sig kungligt, till sist med grevevärdigheten. Och ödlan är den stjärnbild han fann bestämmande för sig och de sina.

Ja han var framsynt.

ELISIV

med nedslagna ögon

Hon var väl vacker?

ALBAN

Du menar Adla? Ja mycket vacker. I en åtsittande dräkt av gröna, glänsande fjäll . . .

ELISIV

höjer blicken

Var det inte kort efter din mors död?

ALBAN

Jo. (Paus.) En stund i skymningen. Det hade visst varit något slags kostymfest tidigare på våren.

Elisiv tiger.

Edgar stod nedanför — *hon* halvlåg på muren där borta (visar flyktigt ditåt) — och så böjde hon sig ner mot hans ansikte som om hon kysst honom. Såg hela tiden på mig. Leende. Jag var då en elvaåring.

Han flyttar sig på bänken, skrattar tvunget.

Eyring'arnas ödla är ingen stjärnbild mer, den håller sig till jorden. Så lågt har den fallit. Så lågt.

Men benämningen passar henne, inte bara smidigheten är densamma ... och rörelserna. Ödlan är ett ovanligt klokt djur, den samlar erfarenhet och ändrar sitt uppförande därefter. Har ett högre nervliv än andra.

Det finns också giftiga ödlor. (Tystnar, i väntan på att Elisiv skall yttra något.)

Och har du märkt hur stilla hon är om vintern? Liksom i dvala.

ELISIV

som förut

Nej. När skulle jag det?

ALBAN

Det är sant, du har inte varit här. Hon är en helt annan om vintern. Men när iren kommer och försommarn . . .

Elisivs min plågad, hon sänker huvudet.

Du tror att jag överdriver? (Framåtböjd, försmädgt) Dessutom . . . ja det är löjligt! . . . en småak: hon tål ju inte att någon röker i hennes närvaro. Och nikotin är för ödlorna ett gift om dödar. Ögonblickligen — säger man.

Paus — eftersinnande

Att hon är så fäst vid Eyringe . . . så passionerat . . . det är ingen tillfällighet. Hade hon inte blivit bofast här redan som barn . . . när fru Elisabet gifte om sig, modern . . . så hade hon nog funnit vägen hit ändå, det är jag säker på, till den grad överensstämmer stället med henne själv, hela hennes väsen. Alldeles som ödlan, den väljer vistelseort i enlighet med sin färg.

ELISIV

Hon vill bort härifrån, Alban.

ALBAN

ser på henne — oförstående

Bort?

ELISIV

Ja. Efter vad hon själv antydde.

ALBAN

hastigt

Det är inte möjligt . . . (reser sig, går ett par steg, vänder om) det är inte möjligt. Vart? Fadern miste sin förmögenhet på samma gång som onklarna. Som Baltsar och Bolivar.

ELISIV

Vad har det att göra med . . .?

ALBAN

— du måtte ha missförstått henne.

ELISIV

Önskar du det?

ALBAN

orörlig — så kastar han sig ned framför henne, med pannan mot hennes knän.

Hon får inte lämna Eyringe! Då kan inte heller jag stanna. Det har jag ingen rättighet till.

ELISIV

stilla och innerligt

ılban — vad är det? Säg! Det blir lättare oss båda om du låter mig hjälpa dig.

ALBAN

Ja ja — men inte som du tänker dig det.

ELISIV

Varför bad du mig hit om du inte har rtroende till mig?

Hon för handen smeksamt över hans hår.

Adla talade i dag om dig ... lika ... lika 'rigt som du om henne. Om din panna ... ch ditt mörka, tunga huvud ... riktigt som ör en kvinnas sköte. (Böjer sig över honom.) Så ıär ... som nu, Alban.

Och hon undrade var din själ rör sig? Inte ett ord ... inte en tanke åt musiken!

ALBAN

springer upp, rycker hatten till sig

Nej ... det förstår jag ... musiken har aldrig gjort de levande något ont! Den har rent samvete. Den har befriat mig. Där kan hon inte följa.

Allt det sinnliga, begäret enbart, det ski
själarna. Förr eller senare.

ELISIV

Varför? Är det så alltid?

ALBAN

viskande

Har du givit akt på hennes ögon?

ELISIV

Ja — när du är närvarande.

ALBAN

utbryter våldsamt

Det är för sent, och hon vet det! Nu är ja mig själv igen. Är jag inte?

Men förut ... ja när jag blev man... drifterna vaknade tidigt hos mig, hon väckte dem, eggade dem ... med sina dräkter ... sin kropp när hon låtsade att vi brottades ... eller på badstranden när hon lät mig se en skymt av sin bländande nakenhet. Jag som var så blyg, så skygg, så het att jag rodnade och skälvde vid blotta tanken på hennes närhet. Men hon bara såg på mig, leende och över-

ıdigt. Njöt min åtrå med kallt blod. — Då jde jag Edgar till utlandet.

Hon har förgiftat min sinnlighet. Jag brann l aska, förstörde mig själv ... såg syner ... Ja det är sanningen. (Utom sig) Jag hatar ıınne! Jag kan inte undvara henne. Jag har lit för mycket ... för hennes skull. Hellre ıå hon dö! Annorlunda kan jag inte förlara det.

ELISIV

Hatar? Ett underligt hat, Alban.

ALBAN

skyggt

Har jag nu gjort dig ledsen? Säg!

ELISIV

Ledsen? Jag ser klarare. Jag förefaller mig själv ... med ens ... liksom så gammal, gammal ... och värdelös. Och ändå är jag bara nitton år!

ALBAN

klagande

Elisiv, Elisiv!

ELISIV

Ja du känner starkt, min vän — när du hatar.

ALBAN

Jag är skrämd från livet. Allt jordiskt är ont. Allt jordbundet. Och ödlan är symbolen.

ELISIV

Stackars vackra, oskyldiga djur!

ALBAN

Oskyldig! (Rynkar pannan.) Var inte för säker på det!

ELISIV

Vill du ha också mig misstänksam?

ALBAN

Nej. Men *jag* är mer att beklaga.

ELISIV
lågt — med tårfyllda ögon

Är du?

En häst gnäggar.

ALBAN
lyssnar

Det är Ahriman, jag band honom utanför muren och han blir otålig. (Ser på sitt ur.) Strax tolv. Midnattstimmen.

ELISIV

Har du nu sagt allt? (Bevekande) Du får inte längre dölja någonting för mig, jag förlorar

et att själv vara uppriktig. Och på mina
›r svarar du inte, bara bryter av — allt
så osäkert, till sist kan det hända att
helt förstummas. Frivilligt har du aldrig
nat ditt hjärta för mig. Inte ens om din
dom för några år sen . . .

ALBAN

häftigt

– sjukdom? Jag var den gången lika frisk
n nu — om det är det du syftar på?
Men därförinnan, därförinnan . . . nej nej . . .

Tvingar sig med synbar ansträngning att vara lugn.

När jag spelar för dig, Elisiv, och det vill
, därför bad jag dig komma . . .
Döljer jag något? Vad skulle det vara, tror
ı? . . . jag vet ju ingenting. Livet talar så
ammanhängande till oss därför att det är
kunnigt. Jag har alltid tänkt mig de levande
›m små, små, flämtande lågor utan lyskraft
- de döda däremot, de som till synes slocknat
. . i draget från Den stora Elden . . .

Blicken beslöjad, likasom fjärrskådande.

Tänk — de döda! Ingen, ingen bekännare
›å jorden kan vörda deras andar mer ödmjukt

än jag. Ibland anar jag deras närhet var j[...] än går. Vad det är för ett misstag att fö[...] ställa sig dem som någonting vi lämnat bak[...] oss! Tvärtom, de ha hunnit längre än vi.[...] och högre, ofantligt mycket högre . . . befria[...] seende ha de stigit uppför branten till [...] högsta tinnarnas klarhet och ro. Här i de[...] stilla boningar söker jag att nalkas dem, o[...] musiken är min gudstjänst. All musik, Elisi[...] all stor musik menar jag, strävar ut över grä[...] serna . . . gränserna mellan livet och döde[...] Men ännu är min tro för svag, ännu är j[...] ovärdig kunskapen om allt det som omg[...] livet, före och efter. Den är de dödas, måst[...] vara det . . . inte sant? Den blir min, min! . . [...] mig meddelad när varje tvivel försvunnit ur min själ. Och det sker när jag ser dem. Kommer att ske.

Starkt

Jag vill se dem, Elisiv! Du kan hjälpa mig, utan dig är jag blind i det avgörande ögon[...] blicket. Så har det varit hittills.

ELISIV

rysande

Jag!

ALBAN

— du kan, jag vet det. Du är så oer-mottaglig, känsligt mottaglig, min vilja aakt över dig, i synnerhet när jag spelar, allrar liksom en osynlig, förmedlande g mellan det översinnliga och dig. I djup ioni med den som förenar oss två levande, märkte det strax, första gången. Du är ett barn, Elisiv, och barnet står de döda nast, åt båda hållen, det gör inte åldringen. dessutom: barn, det är drömmar, dröm-om framtiden, och framtidens religion är siken. Där närmar jag mig de döda men ser dem inte, når dem inte. Således tvivlar I någon hemlig vrå av mitt innersta. Du kan hjälpa mig!

ELISIV

rösten skälver

Ja, ja ... låt mig försöka ... om du vill t, Alban.

ALBAN

glatt

Om jag vill! Min längtan är ju oändlig, ndlig — och lyft av strålarna ur den kan

själen stiga till de mest avlägsna ry
Men den förlorar sig i det okända, ja
medvetslös, därför låter jag den omslut
någonting sinnligt förnimbart. Ordet
tungt, det hindrar, men tonerna, toner

Och när så själen vänder tillbaka frå
färd, då är den som översållad med g
ur Den stora Elden ... stjärnfall över en
lund ... här bland gravarna. Det är de *d*
andar, Elisiv, de invigda — jag vill ge
möjlighet att slå ut i livets låga. *Sken*
Då tror jag. Då blir den stora kunskapen

ELISIV

Och den gör dig lycklig?

ALBAN

Lycklig? ... det har ju inte varit *fråga*
lycka.

ELISIV

upprepar

Nej det har inte varit fråga om lycka.

Tystnad.

ALBAN

Har jag nu gjort dig ledsen, Elisiv? Ig

ELISIV

vemodigt

y dig inte om det, Alban! (Tvekar.) Men vad du anförtrott mig är det visst min lighet att inte förtiga ... fast det är bara det gäller ... och så oförklarligt ...

ALBAN

hastigt

– ingenting är oförklarligt!

ELISIV

sänker ofrivilligt rösten

Det är om rummet ... rummet där jag ger, grevinnornas ... någonting hemskt och . ja jag kan inte beskriva det men jag ligger iken långt inpå natten, lyssnande ... det är synliga väsen omkring mig, vid min säng ... ller liksom budskap dem jag inte fattar, ekännelser ... av mänskor som jag aldrig känt, aldrig sett ...

ALBAN

utan att bli överraskad, nickar instämmande

— det tänkte jag, det trodde jag. Därför ville jag det.

Vad du är levande mottaglig! Och stark,

stark till själen. Så nära det okända ... in det ... och ändå vid besinning! Kanske nu förstår min avsikt, varför jag var så h stämd? Jag ville pröva dig, ser du, jag kä ju möjligheterna men sa det inte, du sku ingenting veta på förhand ... inte skrämm Onödigtvis. (Misstänksamt) Ler du? ... nej n Du får inte le, Elisiv! Vart ord är sant.

ELISIV

allvarligt

Jag tror dig, Alban. Du vet att jag tror di

ALBAN

Men vad jag ville säga ... om dina intryc ... (betydelsefullt) så var det också med mi mor. I samma rum.

ELISIV

Din mor!

ALBAN

Ja.

ELISIV

Och där ... just där! — Nu kommer jag ihåg att onkel Ben engång ...

ALBAN

avbryter

— nej nej nej. Han är en utomstående. m Adla.

Men har du någon natt tyckt dig höra ett rn gråta? Ett litet barn gråta? Har du te? Det hände henne ofta, jag minns att m nämnde det. Och hon visste att det rnet var jag — redan innan jag kom till rlden. Så hon älskade mig! Hon var min or, Elisiv, jag känner det på allt, allt! Vad mle greve Ottokar beträffar... nåja det r jag besvarat. Om jag har hjärta att fråga enne.

ELISIV

i trött ton — reser sig

Gåtor... ständigt gåtor.

ALBAN

framför henne, lägger händerna på hennes axlar

Det är sista gången, Elisiv, sista gången... nu är stunden inne som jag väntat på... midnatten, min födelsestund... nu *vill* och *kan* jag lösa dem!

Tack vare dig.

ELISIV
hängivet

Jag lyder, Alban. Din vilja är min.

ALBAN

Kom!

ELISIV

Ja, ja — du är min herre och mästare! Jag är violinen.

Han leder henne långsamt till den plats där den vida halvrundeln med stenbänkar upphör och muren gör tvärvändningen ut till höger.

ELISIV
följer sömngångaraktigt – far plötsligt samman, förfärad

Jag vågar det inte! . . . det är att utmana döden.

ALBAN
stannar

Se på mig!

ELISIV
darrande

Alban . . . dör jag . . . så lova, du måste lova det, Alban, du måste! . . . att inte överge mig, inte överleva . . . (stum, kvalfull väntan)

ALBAN
barnsligt och trohjärtat

Brister strängen mellan oss . . . jag äger ingen annan. Jag tystnar med den.

ELISIV

ansiktet vänt uppåt mot hans — lyckligt

'ack — min älskade! Älskade!

ALBAN

kysser henne på pannan

Här lämnar jag dig. (Går skyndsamt till gravellet.)

ELISIV

viskande

Älskade!

ALBAN

ır sprungit uppför trappstegen och öppnar båda dörrhalrna, de gnissla på sina gångjärn.

Snart, snart, Elisiv.

Försvinner under valvet. Strax därpå rör sig skenet av en ykta där inne, blir stilla, själv är han osynlig. Ännu en gång ıans röst, efter några prövande stråkdrag —

Nu låter jag själen stiga!

Elisiv står med händerna hårt tryckta mot bröstet. Men när Alban börjar spela sätter hon sig, drar den svarta spetsslöjan fram över håret — lyssnar, bakåtlutad, var ljudförnimmelse blir till bild i hennes själ.

De första, svaga, nästan lekande tonerna lugna henne, intrycket är så ljust: barnröster som kalla på varandra, ivrigt och allt närmare. Det är som såge hon ett stort, blommande fält där solen lyser — fjärilvingar fladdra bland högröd vallmo — små händer mötas i ring — en dansvisa springer fram med lätta, sirliga steg. Då hörs med ens men likasom långt, långt borta ett barn gråta — ett litet barn gråter.

Elisiv reser sig, förblir orörlig i en ansträngt lyssnande ställning. Själv kan hon icke längre skilja mellan de föreställningar musiken väcker och verkligheten: den stilla, drömtunga försommarnatten.

Fältet har ingen sol, det är förvandlat, hennes vidgade själ ser endast en övergiven vilostad för döda. Häftiga, utdragna stråkdrag, vindilar som växa — det susar i luften — violinen är icke längre ensam, orkestern, en hel orkester har tagit vid och tonerna jaga varandra i en ångestfull klagan som stegras, stegras ända till förtvivlan. Det är som skulle jorden darra, gå i vågor, tonvågor för vilkas väldighet den rämnar och gravarna öppna sig.

Här övergå de fantastiska synerna till full åskådlighet på scenen i så måtto att skymningen hastigt blir mörkare, med täta, gnistrande stjärnfall — lyktskenet slocknar inne i kapellet — dunkla vålnader skymta under portalen, stiga utför trappstegen, stanna. En av dem, högre och rakare än de andra, glider in på den öppna planen —

ELISIV

sjunker ned på stenbänken, likasom drar ihop sig, slår till sist ut armarna med ett anskri:

Alban! . . . Alban!

Fullständigt mörker. Musiken brusar vidare.

2

Terrassrummet — följande förmiddag. Mulen himmel. ...nddörrarna stängda.
En brasa brinner i kaminen. BEN sitter i en av korg-...larna, läsande en tidning. BALTSAR och BOLIVAR inne i biljarden, båda i skjortärmarna.

BOLIVAR

synlig till vänster, med en kö i ena handen

Ja men . . . jag frågar honom.

BALTSAR

Akta dig!

BOLIVAR

Han var ju vänlig när vi råkades i morse.

BALTSAR

Akta dig säger jag.

BOLIVAR

Varför det?

BALTSAR

Han bits.

BOLIVAR

Tror du det verkligen, Baltsar?

BALTSAR

Vänta — (in på scenen) jag ska göra det! Jag förstår saken.

DEN GAMLE TROTJÄNARN kommer från matsalen, bärande en bricka med whisky, sifonflaska och två glas. Han ordnar på bordet, flyttar undan några tidskrifter.

BOLIVAR

Utmärkt — alldeles utmärkt!

BALTSAR

Åtminstone har det dröjt tillräckligt länge.

BOLIVAR

Det är väl whisky?

BALTSAR

Naturligtvis. Jag dricker ingenting annat på förmiddagen — borde du veta.

BOLIVAR

Vad jag är konfys! Man blir visst gammal med åren.

Båda skynda att servera sig — Ben fullkomligt oberörd, ied ryggen fortfarande vänd mot bordet. Bolivar tillägger, alvt för sig själv

Kanske jag törs? En liten, liten droppe . . .

BALTSAR

samtidigt — till betjänten som ämnar avlägsna sig

— hur är det, Leonard . . . regnar det?

LEONARD

redan nära dörren

Inte numera.

BALTSAR

Gå inte, gå inte! . . . **(smakar på blandningen, gör den starkare)** jag hörde för en stund sen, rent tillfälligt, att fröken Elisiv i går kväll . . . vad var det egentligen?

LEONARD

Å — **(motsträvigt)** ingenting att tala om.

BOLIVAR

Det var märkvärdigt!

BALTSAR

Ingenting att tala om! Herregud . . . mitt i natten, inte sant? Och så avsides!

LEONARD

Nådig fröken och unge greven följdes åt genom parken. Efter vad jag förstått.

BALTSAR

Nådig fröken?... menar du grevinnan Adla?

Betjänten skakar på huvudet.

BOLIVAR

Följde hon honom?

LEONARD

Jag tror det.

BALTSAR

När reste han då?

LEONARD

Med sista tåget.

BOLIVAR

Så sent — det var märkvärdigt!

BALTSAR

Oss håller man utanför alltsammans. Hur ska det förklaras?

LEONARD

med ett diskret löje

Ursäkta!... jag ska strax höra efter...

BALTSAR

- nej vänta, vänta!

BOLIVAR

brusar upp

'est *infâme!*

Ben småler.

BALTSAR

snäsigt

Du förglömmer dig, Bolivar, det är inte
mig du talar. *Jag* är aldrig dum i onödan.

BOLIVAR

undfallande

Det föll sig så naturligt för mig.

BALTSAR

Dessutom är det jag som frågar. (Till betjänten)
lan red, förstås? Till stationen.

LEONARD

Ja.

BALTSAR

Och Ahriman som vanligt? . . . gissar jag.
Med bagaget på hästryggen?

LEONARD

Det hade skickats i förväg.

BOLIVAR

kan icke styra sig

Herregud vidare . . . vidare!

LEONARD

Nådig fröken blev skrämd, tror jag.

BALTSAR

härmar

Nådig fröken svimmade — eller hur?

Betjänten bugar sig till svar.

BOLIVAR

Ja du känner kvinnorna! Du Baltsar.

BALTSAR

Och så blev hon . . . (gest) återkallad till livet av dig, Leonard?

LEONARD

Jag var tillsagd att vänta vid dammen. (Ceremoniellt) Önska herrarna något mer?

BALTSAR

högdraget

Nej. Du kan gå.

LEONARD

Ja tack . . . (lämnar rummet)

BALTSAR

stirrar efter honom

Han sa »nådig fröken» bara för att reta mig.

BOLIVAR

Tror du det?

BALTSAR

Snart bli väl också ... möblerna insinuanta! åliga tecken för oss, Bolivar, mycket dåliga cken. Och det är Albans föredöme. Sådant ıärker den sortens folk alltid.

BOLIVAR

Men du vet att behandla dem efter förtjänst .. du Baltsar. Det gör inte vem som helst.

BALTSAR

Nej det är nog sant. Idel vana — från örr. Takt helt enkelt.

BOLIVAR

Medge ändå att det kliade? Helt lite åtminstone? Medge det!

BALTSAR

Vilka uttryck du begagnar!

BOLIVAR

Ja men, Baltsar ...

BALTSAR

— kliade? Var då?

BOLIVAR

Haha (en spark på måfå av förtjusning) . . . i fo
i foten!

BALTSAR
kallt avvisande

Åsch! Det är ju så långt till foten.

BOLIVAR
slår sig på knät

Ja du är storartad!

BALTSAR

Stilla, Bolivar . . . inte väsnas! (Efter en sidobli
mot Ben) För nu tar jag itu med . . . Ha
Intelligens!

BOLIVAR
trampar på samma ställe

Var fredlig, käraste, för all del *fredlig!* Oc
dua honom . . . riktigt kordialt.

BALTSAR
retligt

Har jag tillsport dig . . . vad? (Ställer sig vi
sidan av Ben som med spänd uppmärksamhet sökt uppfång
de sista replikerna. Mycket högt) Förlåt att jag av
bryter . . .

BEN

–genera dig inte, min vän! (När Baltsar harskar letar efter ord) Vid din ålder . . .

BALTSAR

argt

– vad med den?

BEN

Vid din ålder bör man aldrig frångå sina nor.

BALTSAR

Anser du det? . . . ja ja. Men du förstår . . . :t är i din egenskap av läkare . . .

BEN

— är du sjuk?

BALTSAR

studsar

Nej.

BEN

Å gudskelov!

BALTSAR

sväljer sin förskräckelse

Jag önskar bara . . . din mening om Edgar?

BEN

viker ihop tidningen

Att han är död.

BALTSAR

lägre till Bolivar som fnissar

Har jag tillsport dig, vad? (Fortsätter) Ja — visst är han död eftersom han skjutit sig. Men vad drev honom till det? Affärer? Han var ju inte sentimental. Det är orsaken, grundorsaken ... den jag ville ha reda på.

BEN

Närmast väl en humörsak — vad *vet jag!* Emellertid var det ju sorgligt.

BALTSAR

Humörsak!

BEN

Ja. Alldeles som *livet* för somliga, Baltsar lille.

BALTSAR

Besynnerligt! Jag tänkte mig någon *psykisk* störing, jag. Eller fysisk.

BEN

Ah så — gjorde du det? Kärlek, till exempel?

BALTSAR
stött

Jag är för gammal att tänka på kärlek.

Ben skrattar tyst och innerligt.

Vad ler du åt? Jag har rent samvete.

BEN

Ja det fattades. Det är höjden av egoism.

Olivar bjuder till att styra sin munterhet — dricker, synar kön.

BALTSAR
ytterst nervös men behärskar sig, fuktar läpparna med tungan, slår bort kritdamm från västen.

Du var ju en tid . . . hans läkare . . . vill jag minnas. Hade han inte någonting (pekar på pannan) . . . någonting sjukligt här inne?

BEN

Inte mer än de flesta. Jag menar skribenter.

BALTSAR
lyser upp

Alltså — ska vi säga sinnesförvirring? Bör jag inte skylla på sinnesförvirring? Mest chic, vad? Om man frågar mig.

BEN
återtar sin tidning

Gör det, min vän. Så har du något att syssla med.

BALTSAR

stramt

Du är insinuant! I högsta grad. Måste jag po-pointera det faktum att sysslolösheten ... vad somliga beträffar... kan kallas *tid* till eftertanke?

Ben nickar leende.

Ja det är nu *min* erfarenhet. (Beslutsamt fram till sitt glas som han tömmer i två, tre klunkar.) Bolivar — låt oss fortsätta partiet! Jag var mitt i en serie.

BOLIVAR

i det de följas åt — undrande

Sa jag inte sinnesförvirring?

Vid ingången till biljardrummet möta de

ELISIV

som skyggt väjer åt sidan. Hon är mycket blek, stannar villrådig. Med svag, osäker stämma

Är inte Alban här? Jag tyckte nyss... var det inte hans röst från terrassen?

BOLIVAR

artigt

Min nådiga — förlåt oss våra skjortärmar såsom ock vi... nej han har inte återvänt. Mig veterligt.

ELISIV

Jaså inte? Han lovade att komma...

BOLIVAR

lugnande

— han gör det nog, han gör det nog ska få se.

ELISIV

Ja ja . . . låt inte mig uppehålla. (Går stilla och nedböjd över scenen — ut till höger.)

BOLIVAR

sakta till Baltsar

Det är synd om henne!

BALTSAR

Naturligtvis. Men det rör ju inte oss.

Under det följande höras stundom enstaka utrop och små skratt från de spelande.

ADLA synlig utanför. Hon är barhuvad, står ett ögonblick spanande som om hon sökte någon, öppnar därpå fonddörren till vänster och kastar vårdslöst sin regnkappa på bänken under ett av fönstren.

BEN

vrider sig om emot henne

Jag gissade rätt, ser jag. (Lägger bort tidningen.) Kände det på mig.

ADLA

något högre än vanligt

Ja det är jag — nej nej bli sittande!. du har mig strax. (Stänger.) Vad luften är sta och doftande där ute! Jorden berusar sig.

BEN

En rätt angenäm form för hygien. Mitt p blanka förmiddagen.

ADLA

fram till kaminen

Är du ur humör, onkel? Kanske du *hellre* vill läsa? Eller ska vi föra ett förnuftig samtal en stund?

BEN

Tack, det senare — om möjligt.

ADLA

Ja jag svarar bara för mig själv. — Men säg . . . när far du?

BEN

Vagn är mig utlovad . . . (ser på sitt ur) vid fyratiden.

ADLA

Stanna några dagar till! Kan du inte?

BEN

ej, min vän. Jag inbillar mig ha ett par, tre
lskande dagsverken kvar. Innan krafterna
lut.

ADLA

nte mer! Du är anspråkslös.

BEN

Och jag har redan dröjt för länge. Snart
l veckor.

ADLA

hjärtligt

Jag kommer att sakna dig! Ingen vet var
nästa gång träffas.

BEN

Här på Eyringe — antagligen. Om jag lever.

ADLA

iger – tar eldgaffeln och rör om bland bränderna. Glättigare

En brasa ... för lite regns skull!

BEN

Det är bröderna, bröderna som sagt till om
den. De arbeta (gest bakåt) — du ser själv.

ADLA

drar en korgstol tätt intill hans och sätter sig. Utan att särskilt höja rösten

Hör du vad jag säger när jag talar så här?

BEN

Dig hör jag ju alltid. Eller nästan alltid.

ADLA

Varför det?

BEN

Hm — troligen för att dina invändningar överraska mig. Emellanåt.

ADLA

Hur så?

BEN

Längtar du efter beröm?

ADLA

Nej.

BEN

Fråga då hellre om annat!

ADLA

efter en kort tvekan

Nåja. Som du vill.

BEN

'et var snällt. Du går framåt, Adla.

ADLA

ag har ibland undrat för mig själv, onkel: som kände Albans mor, stod henne så a redan innan hon gifte sig . . . ja Alida . . . hade väl hennes förtroende? I allt? Inte 'a som släkting, menar jag, utan som verklig nmal vän?

BEN

ögonbrynen lätt hopdragna

Hur faller det dig in? Just nu.

ADLA

Svara mig uppriktigt!

BEN

undvikande

Om jag stod henne nära? Ja, visst gjorde ıg det. Jag höll mycket, mycket av henne. Adla nickar.) Nå, det vet du.
Hon var många år yngre än jag.

ADLA

»Madonnan».

BEN

Du citerar Baltsar? Tja — han slösar med sina själsförmögenheter. Nyss till med på mig, ovärdige.

Men han har rätt, i det här fallet har h rätt. Aldrig har jag känt någon ... någon s gjort ett så ... renhjärtat intryck. På a

Adla tiger.

Inte sant?

ADLA

Behövs min försäkran?

BEN

Hon var en fin liten kvinna.

ADLA

Som gifte sig med en brutal gammal ma

BEN

Ottokar var alltid god mot henne. På si sätt. Som mot nästan alla kvinnor för rest

ADLA

När de gjorde honom till viljes, ja.

BEN

kärvt

Vad vet du om det?

ADLA

dämpat, ehuru upprörd

ag! Tänk — min egen fars bror! Och ka min styvfar! Hade han fått råda . . . ı honom lyste . . . (tystnar)

BEN

handfallen

)et var en sensationell upplysning!

ADLA

Du sa ju nyss själv att jag överraskar dig ıellanåt.

BEN

Ottokar!

ADLA

Ja — det var hans förnamn.

BEN

vänligt

För din egen skull, Adla . . . du hade med llt skäl bort ge mig en liten vink om hans . . . ärgångenhet. Strax efter, ja. Vi brukar ju ala öppet med varann, vi två, och kanske ıade jag kunnat vara dig till någon tjänst? Jag rar visst den enda han på allvar lyssnade till.

ADLA

Å, var lugn — jag reder mig alltid hel
ensam. Och den gången låtsade jag inte en
förstå honom.

BEN

Hur upptogs det?

ADLA

Han smålog, smålog — med två röda fläcka
på kinderna. Som efter tredje glaset vin til
middagen, du minns.

BEN

Och sen?

ADLA

Jag neg djupt för honom. Han missförsto
mig inte.

BEN

Var det därför han så gärna yttrade sig
ironiskt om dig?

ADLA

Jag tänker det. — (Håntullt) Vi är en adelig
ätt, vi Eyring'ar!

Baltsar och Bolivar skratta omåttligt inne i biljardrummet.

BEN

långsamt

[ånne du inte ändå överdriver en smula?

ADLA

häftigt

'örklara mig: hur kunde hon göra ett
ant val?

BEN

Jag erkänner ärligt . . . det kan jag inte, det
n jag inte. (Stryker sig tungt över ena tinningen.)
ıngar och värdigheter brydde hon sig inte om.
ennes själ var riktad mot annat.

Men kom ihåg, Adla: jag har sett så mycket
ıelt och fult under ett långt liv att jag vill ha
ågonting vackert att minnas. Och det har jag.
'ör mig är hon utan skuld.

ADLA

Således ett . . . felsteg, vad vi kallar ett
elsteg . . . otänkbart?

Ben tiger.

Som hon ville dölja? Till varje pris.

BEN

stilla

Hennes hjärta var rent. Utan skuld.
upprepar det.
Vad hon måtte ha lidit!

ADLA

Tidigare var hon fäst vid en annan.

BEN

Ja det är möjligt. Han har väl själv s[illegible] det? — Förlåt, jag ville inte såra dig.

ADLA

Å — din ursäkt visar bara att du inte känn[illegible] mig... att din visdom ännu har någontin[illegible] märkligt att utforska. Det gläder mig.

BEN

För sent, Adla lilla. Min återstående levnad[illegible] räcker inte till.

ADLA

Du lever i hundra år, onkel, så oumbärlig är du. Jag glömmer aldrig Alidas tonfall när hon talade om *dig*. Innerligheten.

BEN

Har det någon gång varit fråga om mig ... emellan?

ADLA

Ofta, ofta.

BEN

fixerar henne

Vad vill du? Önskar du något av mig?

ADLA

Nu är du orättvis. Det skulle inte hon ha varit.

BEN

lågt

Nej — det skulle inte hon ha varit.

Paus.

ADLA

Och sjukhemmet ska bära hennes namn?

BEN

Ja.

ADLA

Om hon levat hade det rört henne djupt.

BEN

Hon visste det. — Till sist.

ADLA

Har du så länge umgåtts med tanken?

BEN

Tydligen.

ADLA

Och bröderna? Dem har du inte ihågkommit på något vis?

BEN

Åjo — tvärtom. Jag har tänkt på deras . . . sanna bästa som det heter.

ADLA

road

Kanske i himmeln? Inte här på jorden.

BEN

Mittemellan båda . . . ungefär.

ADLA

Nej vad säger du! Var?

BEN

I sjukhemmet naturligtvis.

ADLA

Ah-så.

BEN

Ar det inte utmärkt, vad? Fast tills vidare hemlighet... att jag förbehållit dem två platser. När som helst så länge någondera er. Två snygga rum. Och efterrätt om ndagarna.
Det är hälsosammast för sådana matadorer. ler vad tycker du?

ADLA

Alban låter dem nog vegetera vidare. Här. om hittills.

BEN

ögonen plirande

Alban, ja. Vad har du gjort åt honom?

ADLA

rodnar flyktigt

Det var komiskt! Nu är du säkert för skarpynt, onkel.

BEN

Han skyr ju oss, dig eller mig — endera är let, jag har knappt sett en skymt av honom efter begravningen. Utom vid måltiderna. Och går kväll blev jag inte ens i tillfälle att ta avsked.

ADLA

Är det också mitt fel? (Gäckande) Han är förlovad.

BEN

Grubblar han? Herregud ... över va[d] Livets och dödens gåta, kanhända? Fader[ns] bortgång lämnade honom det oaktat tämli[g] kall.

ADLA

Han har redan länge, länge varit skygg — gossen! Och svåråtkomlig. (Hastigt) Det tyck[e] jag om!

BEN

Så. — Jaså du gör det?

Han öppnar sitt cigarrfodral — stoppar det stillatigande tillbaka i fickan.

Än Elisiv då! — Om jag anat följderna ... aldrig hade hon fått sin vilja fram. Jag sa henne strax att här skulle sjukvården bli för ansträngande, och Ottokar låg ju i över en månad. Men hon var enträgen, hit ville hon. Varför — ja det kom jag först efteråt underfund med. Hon lär nämligen för något år sen ha hört Alban spela — han kan den konsten.

t var i ett privat sällskap. Och så råkades ett par gånger.

ADLA

Jag förstår.

BEN

Han skrämmer ju livet ur henne! Utan att na det en tanke.

ADLA

Nej varför skulle han det?

BEN

böjer sig framåt

Nu hörde jag inte.

ADLA

högre

Skrämsel är väl farlig?

BEN

Det kan du begripa! För ett hjärta som inte är starkt. Jag talade med henne i morse om saken men hon bara såg på mig. Bedjande.

ADLA

småler

Ja vad skulle hon svara? Hon älskar ju

honom! Och då är väl allting annat likgilti[g]
(Lidelsefullt) Jag för min del vore hänsynslö[s]
hänsynslös — både mot mig själv och an[dra]
Om någon ville varna mig. Stå i vägen.

BEN

dröjande

Tack. — Jag tänkte inte på dig. Men efte[r]
som du jämför så kan jag inte låta bli att g[e]
uttryck åt en liten undran.

ADLA

Var så god.

BEN

Man kan just inte påstå ... med anspråk på tillförlitlighet ... att du är dödligt träffad av vad som skedde i går.

ADLA

Nej.

BEN

Eller du visar det inte?

ADLA

Skottet gick långt förbi mig. Jag minns det inte ens mer.

BEN

Verkligen! — Han tycks emellertid ha haft
årare att glömma, han. Något som förvånar
ig — uppriktigt sagt.

ADLA

Du misstar dig.

BEN

Men det är nu väl på det viset att när man
n gång varit vän med dig, Adla . . .

ADLA

hetsigt

— du också!

Hon reser sig. Även Ben gör det, en smula styvbent.

Och nästan med Albans ord.

BEN

Är han så genialisk?

ADLA

lugnar sig strax

Nej nej nej — men du får inte gräla på
mig! Jag måste ha min frihet.

BEN

torrt

Och jag en cigarr . . . (tar fram fodralet) ja

det är visst tid på att göra sig i ordning för avresan.

ADLA

närmare

Hör, onkel . . .

BEN

blir stående, lätt framåtböjd, utan att tända cigarren

Ska försöka. Fast du vädjar till en av mina sämsta sidor.

ADLA

Det är detsamma, dem förlåter jag dig, du lämnar ju oss så snart.

BEN

Seså, inga omsvep. Det är alltid misstänkligt.

ADLA

Jag kommer tillbaka till det där om . . . Alban.

BEN

leende

Ja vad är det du har gjort åt honom?

ADLA

Jag tar inte hans . . . sinnestillstånd . . . så nonchalant som det kan tyckas.

BEN

ej nej, tvärtom — hans folkskygghet be-
ar dig, sa du.

ADLA

starkt

len inte hans musik! Den har blivit en
ig sjukdom — ja jag vet och genomskådar
r än du föreställer dig. Och jag vill ogärna
honom gå från förståndet.

BEN

Tänk — alldeles som jag! Ifall jag inte
issminner mig.

ADLA

Han är ju ändå min kusin.

BEN

Just därför, ja just därför. Och son till
Ottokar — fortfarande.

ADLA

Varför hjälper du honom inte? Om du
kan.

BEN

När kan den ena mänskan hjälpa den
andra? — Utom när det gäller pengar, ja.

ADLA

Och det säger du . . . som läkare!

BEN

Nej som kandidat i filosofi. Till och m den prövningen har jag genomgått i m ungdom.

ADLA

plågad

Borde inte du . . . med din auktoritet . . söka övertala honom . . .

BEN

avbryter — ivrigt

— att vad? Önskar du att jag ska ingrip på något vis? I förhållandet mellan två äl kande! Det var ju det jag vackert skulle lå bli med.

ADLA

Å — han älskar bara sin musik! Allt anna är honom likgiltigt.

BEN

Ja ja den sanna kärleken, efter ditt recept (Allvarligt) Bara sin musik? Är du så säker på det, Adla?

BEN

Hörde du inte mina ord?

BEN

Hm. — Och delar Elisiv din åsikt?

ADLA

Elisiv! (Föraktfullt) Blir hon kanske en hustru m passar honom?

BEN

Det måste han få avgöra ensam.

ADLA

Nåja — det är så. Jag märker att jag inte an ta saken överlägset tyvärr ... som jag ille ... och det tycks bereda dig ett nöje. Stampar nervöst.) Hon skadar honom! Ökar hans xaltation. Med sin ... obetydlighet.

Och Alban är ursprungligen en rik och ovanlig begåvning.

Ben iakttar henne forskande.

Han borde eggas, motsägas, tvingas att försvara sig, det kunde kanske rädda honom! Härda tankarna. Men tillika hållas fången, fången ... allra helst med bara en enda liten lockande skiftning i tonfallet. Inte lämnas

ensam, skyddas mot sig själv. (Lägre) Och först då belönas! Utan motstånd och utan gräns. Vad förmår Elisiv? Hon! En så svag och utpinad stackare.

BEN

Slår din puls normalt?

Adla endast rycker på axlarna. Ben fortsätter — med tonvikt

Ja mig förefaller du hänsynslös. Och du minns din egen bekännelse för en stund sen? Ställ diagnosen därefter — men ställ inte till någon olycka! Det har jag bett dig om förut.

ADLA

för att avsluta samtalet

Du vill inte förstå mig, ser jag.

BEN

Kanske mer än du själv, och det känns genant för vardera parten emellanåt. Men fördenskull behöver vi ingalunda skiljas i ovänskap . . . eller hur?

ADLA

Å, vi har ju båda varit lika narraktiga den här gången.

BEN

Låt oss kalla det så, min vän. (Biter av igarrspetsen, spottar ut den.) Livet måste ha sin gång, jag höll nyss på att glömma det. Döden har varit min motståndare.

Men det är synd om Elisiv. — Ja ja, farväl så länge!

Han avlägsnar sig genom biljardrummet, förbi de spelande. Genast därpå inträder

ELISIV

hastigt från matsalen.

Nu var det Albans röst!

En medlidsam blick av Adla.

Har han inte kommit?

ADLA

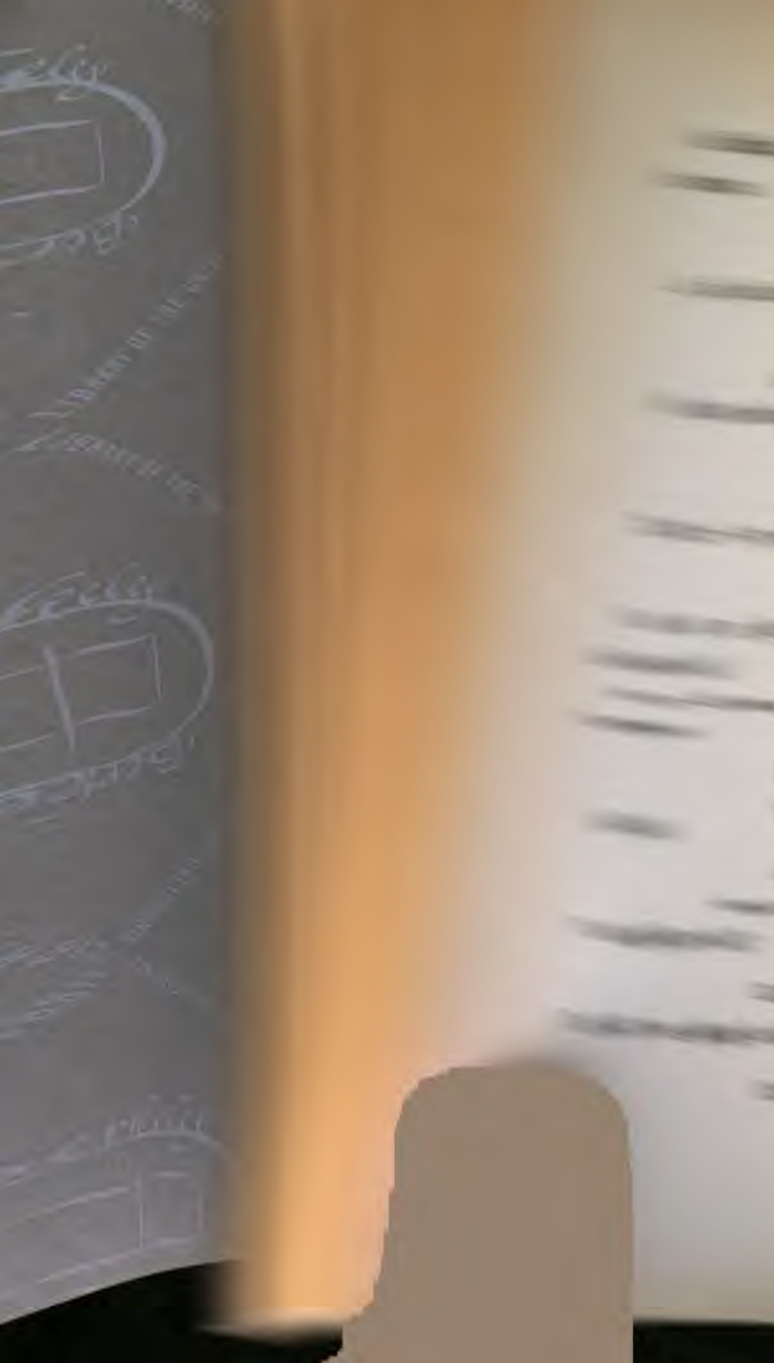
slätar sitt hår framför kaminspegeln

Nej, det ser du . . . hoppas jag.

ELISIV

djupt besviken — sätter sig vid bordet

Igen! Vad det är pinsamt, pinsamt! . . . jag kan ju inte förklara det men jag hörde alldeles tydligt mitt namn. Att han ropade på mig.

i ert vapen? Riktigt
Finns den kvar?

ADLA

(tar en av bokryggarna) — den
själv. Sägs det. Och i
— Jag blir inte gammal.

ELISIV

Längre fram. Eller snart.
du måtte vara härligt vacker
Jag ville så gärna se dig i

Intet svar.

Lova mig det!

ADLA

långsamt

er inte ödlorna på Eyringe — säg?

ELISIV

nar du?

ADLA

lömska djur. Farliga. Gå snällt ur
r dem!

Elisivs min frågande.

r annars gör du dig olycklig.

ADLA

Inbillning. Det är för tidigt att vän[…] honom.

ELISIV

ögonen tårfyllda

Ja ja det är väl för tidigt.

ADLA

går ett slag mot fonden

Nå hur befinner du dig efter ditt äventyr?

ELISIV

sakta

Tack — bry dig inte om *mig*.

ADLA

Du är ur jämvikt, ja. Var försiktigare nästa natt!

Paus. — Adla stannar framför bokhyllorna till vänster i förgrunden.

ELISIV

plötsligt

Adla!

ADLA

utan att vända sig om

Vad gäller det?

ELISIV

Du lär en gång ha haft en kostym som...

som ödla . . . ödlan i ert vapen? Riktigt
d guldkrona och allt. Finns den kvar?

ADLA

Javisst, javisst (granskar en av bokryggarna) — den
ju en del av mig själv. Sägs det. Och i
n vill jag begravas. — Jag blir inte gammal.

ELISIV

Låt mig se den! Längre fram. Eller snart.
är Adla tiger) Vad du måtte vara härligt vacker
den dräkten! Jag ville så gärna se dig i
en, Adla.

Intet svar.

Får jag? — Lova mig det!

ADLA

långsamt

Du känner inte ödlorna på Eyringe — säg?

ELISIV

Vad menar du?

ADLA

Det är lömska djur. Farliga. Gå snällt ur
vägen för dem!

Elisivs min frågande.

Ja för annars gör du dig olycklig.

ELISIV

År det skämt?

ADLA

Jag har aldrig talat allvarsammare.

ELISIV

Någon släktsägen — vad? Här är ju alltin gåtfullt.

ADLA

Släktsägen! — Nåja varför inte, bara slut är detsamma. Lika oförsonligt.

Leker med en ring på sitt finger.

Eller ska vi hellre säga ett drama? Familje-drama? Om Eyringe-ödlan. (Ett mångtydigt leende) Som det är farligt att trampa på.

ELISIV

Och om så skulle hända?

ADLA

försåtligt

Vill du det?

ELISIV

Jag tänkte bara ... (blir varse uttrycket i Adlas ansikte) är du ond på mig? Det kunde ju tänkas att det skedde *mot* ens vilja, Adla.

ADLA

Nej det kan inte tänkas. (Oöverlagt — triumferande) u mister honom ändå! ... den du älskar.

I detsamma hörs utifrån

ALBANS RÖST

Elisiv! Är du där?

ADLA

Alban! (Skrattar tvunget.) Ja skynda, skynda, nu r det han, käraste.

ELISIV

r genast sprungit upp från sin plats, ilar mot den ena av addörrarna, får den icke fort nog öppnad, så lyckas det, hon akar glatt —

Jag kommer, jag kommer ... (armarna framåtäckta — försvinner nedför trappan till höger. Men i nästan amma ögonblick uppger hon ett genomträngande skri —)

ALBANS RÖST

Akta ... akta! (Klagande och förtvivlat) Nej ... ej ... nej!

Tystnad, efterföljd av spörjande utrop från någon av etjäningen — rösten är tydligen

LEONARDS

Vad har hänt? Herregud vad har hänt? — Har hon fallit? — En ödla!

Adla lyssnar, med stela anletsdrag och lysande ögon så smyger hon sig ljudlöst ut på terrassen och ur sik även hon.

Ungefär samtidigt härmed komma BALTSAR och BOLIVA in på scenen, båda mycket uppskakade. Bolivar fortsät så snabbt hans ben förmå bära honom men stannar orör utanför dörren, varemot

BALTSAR

flämtande sjunker ned på en av taburetterna, med kön slap mellan ett par fingrar. Mumlar

Jag måste sätta mig — det här var obeha ligt! Särdeles obehagligt. (Tömmer Bolivars gla Åsch, det var ju inte mitt ... (grimaserar) fy . bara vatten nästan.

BOLIVAR

återvänder — andas besvärat, viskar

Jag ... jag tordes inte ... gå nära ...

BALTSAR

lika sakta

Vad var det egentligen?

BOLIVAR

Hon föll ... hon föll ...

BALTSAR

påskyndar

Ja ja ...

BOLIVAR

fortfarande likasom i andnöd

— mot stenbarriären ... Alban bar in henne genom hallen, nedre hallen.

BALTSAR

Det här kom olägligt, Bolivar. Vem vet ... t kan beröra *oss*!

BOLIVAR

Jag hörde bara att betjänten ... frågade ... h att hon blev skrämd ... och att en ödla, helt liten ödla ... skrämde henne.

BALTSAR

Halkade hon? På trappan?

BOLIVAR

Det är halt efter regnet.

BALTSAR

Alltså — en tillfällighet.

BOLIVAR

Ja en tillfällighet ... det är det ju alltid. ller vad trodde du, Baltsar?

BALTSAR

rusar upp oväntat spänstigt när DEN GAMLE TROJANARN brådskande passerar rummet —

Hur är det?

LEONARD

med synbar oro

Hon yrar ... yrar ... (ut till vänster)

BOLIVAR

gråtfärdig

Dåliga tecken ... han hade inte tid att säg ens ... »nådig fröken»!

3

Elisivs yrselsyn — platsen framför gravkapellet, densamma som tidigare.

Redan före ridåns uppgång begynner orkestermusiken, delvis med motiv från senast. En sällsam, ytterst känslig musik som fortfar under det följande, stundom knappt hörbar, starkare under samtalets pauser.

Över scenen faller ett matt, onaturligt sken vari allt får en prägel av förstening som efter ett askregn. Dörren till kapellet står öppen, skölden ovan portalen är tom. Nedanför trappstegen en stor, stor ödla med huvudet på marken och ögonen glimmande som eldspringor.

På stenbänkarna — borta vid muren — dunkla vålnader, svepta i fotsida skynken som dölja anlete och kroppsform. En av dem har rest sig och står högre än de andra så att han stöder armarna mot murkrönet. När han böjer sig som om han tilltalade någon av de närmaste går en svag, frysande skälvning genom dem alla.

I förgrunden, under den stora eken, en hög och rak gestalt i orörlig ställning: OTTOKAR, och bredvid honom tvänne kortare: ELISABET och ALIDA. De tala alla mycket långsamt, likasom lyssnande mellan var mening. Rösterna oftast entoniga men vart ord tydligt och bokstavstroget; endast Alidas stämma har varma, verkligt levande tonfall. Inga gester — ibland en sakta vaggning med överkroppen. Deras osynliga anleten mot höger, mot öster.

När ridån höjer sig tilltar musiken i styrka. Efter en stund säger

ELISABET

Hon kommer hitåt.

ALIDA

Vem är hon?

OTTOKAR

Nu ser jag. Det är Elisiv.

ALIDA

Vad hon är ung!

OTTOKAR

Ja, ja — jag minns.

ELISABET och ALIDA

Hon stannar!

OTTOKAR

Förgäves. Det är förgäves.
Vägen mot döden är oföränderlig.

ALIDA

Vad hon är ung! — Stackars, stackars barn!

Paus — musiken fortfar.

ELISABET

Ja, ja, hon närmar sig.

OTTOKAR

De sista, ensamma stegen. Dem undgår ngen.

ELISABET

Är hon vid medvetande?

ALIDA

Ser hon oss? Som vi henne.

OTTOKAR

Ja hon ser oss.

ALIDA

Sådana vi äro?

OTTOKAR

Vi äro sådana hon ser oss.
Det är sanningen för de levande.

Paus — musiken starkare.

ELISABET

Säg mig — vem har levat?

Varför svarar ingen?

Vem av oss har levat?
Icke jag. Nej nej — icke jag!
Jag drömde aldrig.

Paus — musiken fortfar.

OTTOKAR

Även livet skall jag glömma.
Döden har jag glömt, mig glömde den länge, länge.
Är det smärta jag känner?
Nej — men icke heller glädje.

Ännu minns jag Elisiv.
Jag minns hennes ögon.
Jag har stirrat in i dem en dimgrå, sollös morgon — en sista gång.
Hon stod lutad över mig.
Var det döden?

Så de ögonen frågade!

Paus — musiken starkare.

ALIDA

Om jag har levat?
Ja . . . ja . . . ja.
Kanske ett år, ett enda — kanske några dagar allenast — en dag och en natt.

Men alltid, alltid bar jag glöden av *hans* ssar i mitt blod. Hans namn bar jag icke.

Då var jag ung, mycket ung.

Allt annat är intet.

Musiken ljus, med jubel över tonerna. Tills den plötsligt n skiftar färg, mörknar —

Nej nej — Alban! . . . utan dig hade jag ke levat! Icke kunnat leva.

Icke utan dig, Alban!

Inför sorgen.

Paus — musiken fortfar. Härunder blir

ELISIV

ynlig vid muren till höger. Hennes dräkt, en helvit dräkt, aller i mjuka veck från den blottade halsen ända ned över ötterna; håret utslaget. Hon stannar, med ena handen mot hjärtat — viskar

Alban! (Böjer sig framåt.) Är det du som spelar?

Ned på knä, händerna lyfta.

Jag kommer, jag kommer!

Paus — musiken starkare.

Ack nej nej — jag vet . . . det är återklangen i mitt inre.

De osynliga strängarna.

Det är dem jag hör.

OTTOKAR

Därför ser du oss.

ELISIV

stilla, utan rädsla

Ja, ja — därför.

Blickar sig förvirrad omkring.

Var är du, Alban? Var är jag?
Vad här är hemskt, hemskt!

ALIDA

Stackars, stackars barn!

Paus — musiken fortfar.

ELISIV

reser sig långsamt. Därpå innerligt

Måste jag dö? Varför får jag inte *leva?*
Livet är så gåtfullt, så grymt i sin givmildhet.
Jag förstår det inte.
Men ändå ville jag leva!

ELISABET

Alla, alla ...

ELISIV

Jag ser dig inte, Alban.
Mitt hjärta darrar, det fryser — värmen,

'svärmen har jag givit åt dig. Jag ägde inte ınat!

Varför kysser du mig inte? Jag längtar ter dina kyssar, Alban. Det är så kallt — :h natten väntar.

Är det medlidande du känner?

Ack du tycks mig så långt, långt borta, jag er dig inte.

Ångestfullt

Hjälp mig! Kan ingen av er hjälpa? Ingen?

ETT SVAGT, TONLÖST EKO

från vålnaderna borta vid muren

Ingen — ingen.

ELISIV

Alida! Du var hans mor, Alida — svara! Älskar han mig?

ELISABET

Kärleken är aldrig ärlig.

ELISIV

klagande

Alida!

ALIDA

Tårar?

Jag hör ett barn gråta — ett ensamt, över
givet barn.

Är det du, Elisiv?

ELISIV

Alida — du har älskat! Det säger mig di
röst. Den lever.

ALIDA

Kärleken är odödlig.

ELISIV

Vad känner han för mig?

OTTOKAR

När veta människorna vad de känna eller
göra?

ELISIV

Var barmhärtig! . . . du . . . hans mor.

ELISABET

Döden är barmhärtig.

ELISIV

Älskar han?

ALIDA

Ja — ja.

ELISIV

knappt hörbart

Vem?

Tystnad — även musiken upphör för ett ögonblick. Hon cklar, söker stöd — rysande

Jag visste det! (Blickarna stelt riktade mot gravkapellets trappsteg) Ödlan — ödlan!

Kastar sig ned på marken, armarna för ansiktet.

ALIDA

Alla hans tankar, alla hans ord, hela livets ström — det är flykt allenast.

Men han vet det icke.

Paus, lång paus — musiken allenahärskande i vilda, oroliga rytmer.

ELISIV

höjer sig med ansträngning — krafterna svika henne, hon pressar händerna mot bröstet, tungt stödd på ena knät.

Alban — kan du höra mig?

Skälvande känsligt

Tror du att jag vill hindra?

Aldrig, aldrig.

Vad har väl jag att ge dig? Ett liv att glömma — det är allt.

Glöm det!

Ensam ... ensam måste jag möta förklaringen. Jag ger dig ditt löfte tillbaka, Alban, det förmår jag ännu.

Du får inte följa mig!

Ödlans glimmande ögon slockna.

Låt dina toner bära min själ bortom livets gränser! Den har mist sina vingar.

Jag är så trött, så trött.

Men du ... du måste bli lycklig ... min älskade, älskade!

Sjunker medvetslös ned vid muren. Musiken *fortfar.*

III

Elisivs sängkammare — »grevinnornas» — i slottets övre ning; stor och dyrbart inredd.

I fonden två höga bågfönster, mellan dem toalettspegeln d allt dithörande. En glasdörr, öppen mot balkongen, nära rnet till höger.

Rakt ut från väggen till vänster, med huvudgården mot n, en bred och praktfull säng av mörkt träslag bakom lken en låg skärm är ställd som skydd mot ingångsdörren n övre hallen.

Vid högra väggen står kaminen, framför den en djup lstol och ett runt litet bord. På samma sida men närmare rgrunden: dörr till Adlas rum.

Följande morgon, vid niotiden; dagern dämpad av nedllda persienner. ELISIV till sängs, orörlig och på rygg, med slutna ögon. BEN i vilstolen, framåtböjd, händerna knäppta mellan knäna — ALBAN på en pall vid hans sida.

ALBAN

rycker ofta fingerspetsarna mot pannan — blickarna irrande

Hur kunde det ske! Hur *kunde* det ske! Så meningslöst! — Det är mig ofattligt.

BEN

för att avleda hans tankar

Var inte Adla här inne i natt? En gång

senare — efter det vi lämnade dig. Ho nämnde det, tyckte jag.

ALBAN
skyggt

Jo.

BEN

Men du lät henne inte stanna? Och ha således inte vilat dig? Som jag bad.

Alban tiger.

Det är oförståndigt.

ALBAN

Nu ska vi inte tala om mig, onkel.

BEN

Och först i morgon får vi sköterska.

ALBAN

Om hon då mer behövs.

BEN

Ja mycket är här ju inte att uträtta, men alltid något. Så att du blir lugnare.

Alban tiger.

Det ser för resten ut som om du inte hade förtroende till en läkare av min ålder — vad?

nskar du en eller annan ... yngre förmåga i säg bara till! Jag var ju redan på väg härifrån.

ALBAN

Jag har alls inga önskningar som du kan uppfylla. (Ångrar sig) Förlåt ... jag ber dig ...

BEN
bestämt

— ja, ser du, ska jag bli kvar så får du ov att lyda mig, min gosse. Det är ett oefter-givligt villkor.

ALBAN

Jag är rädd för andras vilja.

BEN

Rädd? ... vad är det för barnsligheter! Vänd ansiktet hitåt (Alban gör det, halvt motsträvigt) ... så där! (Stryker honom ett tag över håret.) Vi ska inte heller vara misstänksamma — nej. Du är egensinnig. Och har kommit så ifrån mig. Utan min förskyllan.

ALBAN
drar sig undan

Varför använder du den tonen, säg? Så mild och ... godhetsfull. Fri från sarkasmer.

BEN

Helt enkelt därför att du tillåter mig d
Utan att springa din väg.

ALBAN

Kanske tror du att jag håller på att bl
galen?

BEN

strängt

Man kan bli nästan vad som *helst* om
man riktigt bjuder till. Att du ids göra sådana
frågor, Alban!

ALBAN

Å, det är inte alls något att förvåna *sig*
över. Underligare har jag sett.

BEN

Ja — som du tror dig se. Har jag *inte*
rätt, kanhända?

Det är synd att tillfället inte lämpar sig...
egentligen borde vi fördjupa oss i ämnet. *Men*
lägg ändå för roskull på minnet, min gosse,
att ditt ansvar mot henne där borta (en liten gest)
också innebär skyldigheten att hålla dig själv
vid krafter. Så mycket som möjligt.

ALBAN

Vad tjänar det till... numera!

BEN

Det är din skyldighet som sagt. Inbilla dig te att du är din egen herre!
Nåja — jag säger det i största välmening.

ALBAN

Det gör ju ni läkare alltid. Påstås det.

Reser sig och går fram till sänggaveln.

BEN

efter att ha väntat

Som förut — eller hur?

ALBAN

nickar

Ja. (Vänder sig om.) Är det vanlig sömn?

BEN

Låt oss kalla det medvetslöshet. I går var hon ju vaken ett ögonblick — så föll hon i dvala igen innan du hann komma.

ALBAN

närmare

Jag var efter min violin. Och så helt ko[...] nere i matsalen. Min klocka hade stannat — tänk, nästan precis på minuten då olyckan skedde!

BEN

låtsar icke höra

Tala förmådde hon inte, bara lyfta högra armen. Och nacken en smula.

Alban går i synbar vånda ett slag över golvet.

Men från ett till annat: när blir Edgars begravning?

ALBAN

otåligt

I övermorgon ... hade jag tänkt. Eller dagen därpå.

BEN

Han får ett skäligen vackert eftermäle.

ALBAN

igen vid sängen

Jag har inte sett någon tidning.

BEN

Tja — i övermorgon vet vi mer än nu.

ALBAN

Förmodligen. (Paus.) Ska jag inte stänga balkongdörren?

BEN

Vad sa du? Jaså balkongdörren — nej låt den vara! Det är ju så lugnt och vackert ute fast det har mulnat.

ALBAN

intar sin förra plats vid hans sida.

Jag bör kanske nämna det för dig: också i natt öppnade hon ögonen.

BEN

Så.

ALBAN

Och när jag lutade mig över henne smålog hon.

BEN

Lilla Elisiv, ja! Hon försökte trösta dig så gott hon kunde.

ALBAN

Nej nej, det låg någonting alldeles särskilt i blicken.

BEN

Vad då?

ALBAN

Det är svårt att återge i ord. Så att en utomstående kan fatta det.

Vi har en tankevärld gemensam, Elisiv och jag, en värld som du inte alls är inne i, och det var liksom en glimt ur *den* jag uppfångade. Men så beslöjad att jag inte fick förklaringen tydlig.

BEN

Och känslovärlden, din och hennes? Förlåt — är den lika gemensam?

ALBAN

Känslovärlden? Jag gör ingen skillnad mellan tankar och känslor, för mig är det musik alltsamman. Om det är någonting som duger.

BEN

Ja ja.

ALBAN

Jag satt just i natt och grubblade över vad hon . . . och då kom Adla in.

BEN

Och med henne den levande verkligheten. Mitt i allt grubblet. Själva det blodfulla livet!

ALBAN

lyser upp

Ja, så kände jag det! Hur kunde du gissa?

BEN

För att jag är så fenomenalt klarsynt — begriper du. Och tillräckligt gammal.

ALBAN

eftersinnande

Du har rätt — du har säkert rätt. Tänk om du skulle kunna förstå det!

BEN

uppmuntrar vänligt

Varför inte? Bara du undviker allt om kontrapunkt och sådant där.

ALBAN

följer en plötslig ingivelse, nästan med barnslig glädje, i det han lägger Bens ena hand mot sin kind —

Onkel . . . käre!

Tar sig nervöst om tinningarna — därpå med snabba, uttrycksfulla gester:

När Adla kom in gick hon först fram t
sängen. Dit. Jag satt där du nu sitter.

Och så med ens stod hon framför mig
här. Hon andades häftigt, böjde sig ner m
mig, jag gav akt på hennes rörelser... d
smidiga, smygande som bara enerverat mi
Men tillika: hur musikaliska! Det slog mi
det har jag aldrig förut haft intryck av oc
ändå är det så påfallande. Så naturligt.

BEN

Annars lär ju det övernaturliga vara di
gebit... vad?

ALBAN

utan att fästa sig vid avbrottet

Vilken förändring! Hela gestalten blev *till*
musik för mig: halsen... bröstet... höfterna.
Hon bar en lös dräkt, nästan idel tunna spetsar, jag tyckte mig förnimma linjernas *spel*
i mjuka, böljande rytmer. När hon andades.
Och i den tysta, nattliga timmen hörde jag
liksom en blodets hymn till livet brusa genom
hennes ådror.

BEN

Hm.

ALBAN

Du vet nämligen inte, onkel... jag har inge känt motvilja för henne... för hennes ärbet som kvinna. Fastän hon är min kusin.

BEN

Just därför, kanske.

ALBAN

Men nu gjorde jag det inte.

BEN

Vad gjorde du då?

ALBAN

Jag undrade för mig själv...

BEN

andas ut

— ja ja naturligtvis.

ALBAN

Jag undrade om det inte var en försoning med livet, att jag skulle försona mig med livet... som Elisiv önskade? Hon har bett mig om det.

BEN

Och det är alltihop? Hittills har det varit

synnerligen lättfattligt. Om också inte utpr lat hänsynsfullt.

ALBAN

Nej det är inte allt.

BEN

Nå — vad vidare?

ALBAN

Jag tog henne i mina armar och kysste henne . . . våldsamt, våldsamt.

BEN

Så.

ALBAN

Medan Elisiv såg på oss. Ja ja det föreföll mig som skulle hon ha sett på oss. Jag är nästan säker i min förmodan.

Det är förfärligt!

BEN

Och du undrade strax? . . . antagligen. Vad hon tänkte.

ALBAN

överkroppen i vaggande rörelse

Kan du fatta ett sådant handlingssätt? Kan du?

BEN

Å — ja. Men godkänna är en annan sak.

ALBAN

Kan du det verkligen?

BEN

efter ett litet uppehåll

Hör du, Alban — det här ämnet ska vi ...mna. För i dag.

Nu bör du gå och vila dig.

ALBAN

Vill du inte veta mer? Eftersom jag en ...ång börjat bikta. Jag måste få tala med dig ...m det.

BEN

Är det om Adla?

ALBAN

Hon gick nästan genast. Hur skulle jag ha vågat låta henne stanna!

BEN

Nej nej. — Stackars Elisiv!

ALBAN

Du har igen rätt, onkel. (Lystet) För ser du

... sen dess är jag inte mig själv mäk[tig]. Ansvarar inte för vad jag gör. Men så h[är] kan det ju omöjligt fortgå i längden.

Allt är som flytande eld inom mig, jag s[er] rött för ögonen, jag vore i stånd till vilk[en] grymhet som helst. Är det vansinne? På va[d] sätt brukar det visa sig? Jag, till exemp[el] skulle kunna sarga en mänska till döds, [låta] henne förblöda, utan att känna minsta obeha[g]. Tvärtom. Är inte *det* någonting onaturlig[t]. (Skrattar sakta.) Ånej bli inte uppskrämd, va[d] tjänar det till!

BEN

behärskar sig — stiger upp

Som sagt, nu ska du vila dig, min gosse, du är nervös och utvakad. Ja ja — jag hämtar Adla, hon får avlösa dig, jag såg henne nys[s] i parken, själv är jag också till hands naturligtvis. (För att lugna honom) Och under de närmaste timmarna är något slutligt avgörande inte att befara, tänker jag.

ALBAN

Men om hon vaknar?

BEN

Så kallar jag på dig.

ALBAN

Gör du det säkert?

BEN

Du har ju mitt löfte.

ALBAN

undergivet

Nåja som du vill. Du har varit god mot mig, onkel.

BEN

Har jag? (Ögonbrynen hopdragna.) Alltså — vänta här tills Adla kommer. (Med tveksamma steg ut till vänster.)

ALBAN

upprepar

Tills Adla kommer . . . (hans utseende och hela hållning slappas när han är ensam. Ansträngt upp från sin plats, går över golvet, knäfaller vid Elisivs sida. Ser på henne länge, länge — klagar sakta) Elisiv! . . . har jag bedrövat dig, Elisiv, så skedde det mot min vilja och då rår jag ju inte för det. Vem känner sig själv? Och nu är jag så underligt osäker.

Smeker hennes högra hand som ligger ovanpå täcket.

Du smålog mot mig i natt, gladdes ö att jag var hos dig . . . den känslan ville du riktigt levande, inte sant? Så var det ock med min mor. Och här dog hon, just här . i samma säng. Och Adlas mor. Och mån många andra mödrar . . . alla de döda som lyssnat till om nätterna här inne. — Li Elisiv!

Vad jag skulle ha mycket att säga dig . . och fråga! . . . men jag kan det inte. Ut dig är jag lika hjälplös som förut, det är en själ som din jag behöver och nu når j den inte. Strängarna ha ingen klang. (Hopsjunk Det är som om någonting brustit oss emellan

ADLA

ljudlöst in från övre hallen, nästan ända fram till sitt rum — hejdar sig

Alban!

Han lyfter huvudet — lyssnar.

Inte där, min vän, du blir för uppriven.

ALBAN

Vad vill du?

ADLA

Kom hit! Till mig.

Alban tiger.

Bara ett ögonblick ... innan onkel Ben är baka.

ALBAN

Det är på honom jag väntar.

ADLA

Jag har någonting att säga dig ... dig sam. Kom!

ALBAN

Nej nej (tvekar) ... vad är det? (Bedjande) Låt g vara, Adla!

ADLA

Kom!

ALBAN

oroligt

Nåja tills ... till dess ... (en darrning genomilar nom – han lyder)

ADLA

Alban!

Båda framme i förgrunden.

Det är en vit, vit morgondager över ditt amn, Alban.

ALBAN

Blindhet ... blindhet är det ...

ADLA

intill honom

Olyckan är blind — ingendera av (
Åtminstone inte jag. Sen du kysste mina ög
Nu först ser jag ju dig riktigt! Du st
härlige gosse!

ALBAN

Vad vill du mig?

ADLA

Inte den minen, Alban, inte den min
Å, du får inte förlora modet, dö måste vi
alla till sist. Men tro mig, livet är *rikt* o
mångfaldigt — trots allt. Outtömligt!

ALBAN

Det är visst länge sen. Långt före min ti

ADLA

Älskade! Vår tid är ännu inte komme
Men den kommer!

ALBAN

När det är för sent.

ADLA

med armarna om hans hals

Nej snart, snart! Och som storm om våren

n storm som befriar, skingrar skuggorna.
å att allt blir ljust, skälvande ljust när du
änker dig ner till jorden.

ALBAN

stilla

Adla!

ADLA

Säg det en gång till! (Småler, blundande.) Ton-
fallet.

ALBAN

Vad du är förföriskt vacker, Adla!

ADLA

Ja — se på mig! Alltid, alltid. Så blir
jag ännu vackrare.
Jag vill vara min nådige herre till behag.
(Starkt) För jag tror på dina ord, Alban...
vad du viskade i mitt öra i natt.

ALBAN

griper om hennes handleder

Nej. Jag minns dem inte! Får inte minnas
dem.

ADLA

Du älskar mig! (Kysser honom lidelsefullt.) Du
älskar mig! Det är det enda jag vet. Så

godtrogen är jag. Så lycklig! Till och ı ödmjuk har du gjort mig, ödmjuk inför lyc ... du undergörare!

ALBAN

låter sina darrande fingerspetsar glida över hennes kind halsen — bröstet —

Å, du ... du! Jag känner det ... ditt h är rödare än andras. Den som finge ... *se*

ADLA

tar hans händer

Alban!

ALBAN

Ja jag är inte rädd för dig mer, Adla. I din grymhet. För att vidröra dig. Jag *troc* ju att jag skulle förlora mig själv ... att *n* värld skulle gå under.

ADLA

skrattar lekfullt

Det gör den också, käraste, det gör de När jag blir din ... helt och hållet din. D är oundvikligt. (vilt) Dö måste den, dö, dö! . med henne där ... så att en ny kan upps en som är tusenfalt mer värd att leva Tusenfalt sundare. Ljusare.

ALBAN

flämtar

Nej ... nej ...

ADLA

o, Alban. Och tänk — dina hemliga
vel mister du: Eyringe förvandlas och blir
vårt. Men ändå detsamma. Är inte det
god lösning?
Det kära Eyringe!

ALBAN

sliter sig lös

Därför! . . . är det därför? (Andas med svårighet,
ar sig framstupa över bordet framför kaminen. Hela hans
pp skakar av undertryckt gråt. Just då inträder

BEN

vänster. Kisar misstroget från den ena till den andra,
r slutligen:

Stackars gosse! — Och här allt fortfarande.

Paus.

ADLA

bortvänd — söker förgäves dölja sin oro

Jag glömde . . . att onkel Baltsar vill tala
ed dig, Alban.

BEN

Baltsar! Så här tidigt!

ALBAN

tonlöst

Nu går jag, onkel.

BEN

Låt honom inte uppehålla dig för läng

ADLA

Vad du är gränslöst misstänksam, Alb
Allt kommer ju att bli som du vill, naturligt

ALBAN

till Ben

På dig litar jag.

Lämnar skyndsamt rummet. Adla sätter sig i vilst trycker spetsnäsduken hårt mot läpparna.

BEN

fram till den sjuka, räknar pulsslagen, lägger handen på her panna —

Ingen feber men så svag, så svag. Av att döma.

Långsamt bort till balkongdörren, blickar ut — se bredvid Adla.

Säg mig...

ADLA

— nej nej, onkel!

BEN

Vad är det egentligen som försiggår emellan?

Adla tiger.

Här inne... i ett sjukrum.

ADLA

Du ser ju hur det är fatt med honom.

BEN

Ja — men jag brukar också förstå, det är gammal ovana. Kanske du vill ha godheten upplysa mig?

Intet svar.

Du har inte lust?

ADLA

Nej.

BEN

Varför inte? Är det . . . självförebråelser?

ADLA

Jag tycker inte om din ton. Och något förhör ämnar jag inte underkasta mig.

BEN

Inte det? Men herregud . . . det här är ju olidligt! Vad blir det till? Alban knappt tillräknelig, och du . . .

ADLA

— låt det nu vara nog!

BEN

Gott. (Fixerar henne.) Jag ska göra vad på mig ankommer. För det övriga fritar jag mig.

ADLA

fläktar med näsduken

Mer har ingen begärt.

BEN

Och så en annan fråga.

ADLA

Vad gäller den?

BEN

Tid och rum — kort sagt. Posten avgår klockan halv tolv som du vet, och därförinnan måste ett par brev vara färdiga eftersom min resa inhiberades i går. Det är ett ganska vidlyftigt skriveri, tyvärr absolut nödvändigt. När får jag tillfälle till det?

ADLA

När det behagar dig.

BEN

Och var?

ADLA

Du menar?

BEN

Törs jag lämna dig ensam? Jag kan ju inte vara på två ställen samtidigt.

ADLA

Nej det kan du väl inte.

BEN

skarpt

Men du behöver eftersyn ... du också, Adla.

ADLA

uppbragt

Å, onkel! ... (avbryter sig när ALBAN oväntat återkommer. Han stannar vid sänggaveln, lutar sig över den och gömmer ansiktet i händerna.)

BEN

Nej men, Alban ... kallar du det att vila?

ALBAN

Jag kan inte, kan inte ...

ADLA

För att du inte törs lita på mig — eller hur?

ALBAN

utan att svara henne — vänder sig till Ben

Var inte ledsen, onkel!

BEN

missiynt

Vad ville Baltsar? Träffades ni?

ALBAN

rösten slö, likasom urskuldande

Baltsar? Jaså . . . nej . . . åjo, men jag gick ifrån honom. Hit vågar han sig inte.

BEN

Vad ville han?

ALBAN

Jag mötte honom här utanför, han stod och väntade på mig, han är så finkänslig, onkel Baltsar. Väljer sin tid. Och har *sitt* enda stora, stora bekymmer.

BEN

Maten?

ALBAN

nickar

Han hoppades att också framdeles kunna räkna på min bevågenhet. Bolivar tål inga sinnesrörelser — ja det är hans egna ord.

BEN

Nå?

ALBAN

Jag hoppades detsamma. Och över det blev han så innerligt glad, nästan nedlåtande. För han klappade mig på axeln och sa: Du är gamle Ottokars son, du! ... ingen ska söka inbilla mig annat. — Då gick jag.
Men vad har väl jag därvidlag att bestämma?
Det är Adla som bestämmer.

BEN

Det var besynnerligt!

ALBAN

Ja ja inte ledsen, onkel! ... du ser ju att jag går. (Avlägsnar sig med dröjande steg.)

BEN

Det var besynnerligt! (Står en stund i tankar.)
Och ändå är det ...

Till Adla

Hör du ... nyss måste jag lova att kalla på honom ifall minsta förändring inträffar, jag hade ingen annan utväg. Men lyckas han somna, gossen, så är det bäst att han inte blir störd, åtminstone inte förrän jag kommer. Först bud till mig — någon, vem som helst,

kan ju hålla sig i närheten ... eller finns här ingen ringledning?

ADLA

Nej.

BEN

Inte! Nåja — sen får vi se. Om det är skäl att väcka honom.

ADLA
likgiltigt

Ja ja.

BEN

Och i biblioteket slår jag mig ner. (Bevekande) Var nu förståndig, Adla! (Ut till vänster.)

ADLA
sträcker på sig, reser sig lättjefullt. Får syn på spegeln mellan fönstren, går tätt intill den, granskar uppmärksamt sitt ansikte. Tillbaka i förgrunden — rycker till, den sjuka har öppnat ögonen.

Vaken! (Närmare) Och vid sans? Säg!
Sätter sig på kanten av sängen.

Orkar du inte tala? Önskar du något så ge bara ett tecken! Vad kan jag göra för dig? Du ser så underligt förbi mig. — Nu igen. Plågas du kanske av att jag är här inne? (Hårt) Ja ja — det är väl så.

Elisivs syn yrselomtöcknad, hon pressar nacken bakåt — det lidande draget oförändrat.

Ånej, jag hatar dig inte, långt därifrån, jag kan bara inte skona dig. Och jag vet ju inte ens om du hör mina ord, ännu mindre om du uppfattar dem.

Men det vet jag att *mig* älskar han — Alban! Mina kyssar ha bränt honom och han skyr inte elden mer. Det är min tid som kommer.

Förstår du vad det betyder, Elisiv? Att han älskar mig! Alltid, hela tiden har han gjort det fast han sökt rädda sig undan. Du var bara halmstrået, du — ett svagt, bräckligt halmstrå. Hur skulle du kunna bära den lyckan att helt vara hans!

Paus.

Ja ja, livet måste ha sin gång. Och du stod i vägen. (Småler.) För Eyringe-ödlan. Ah, det är ju sant! . . . (upp från sin plats — blickarna lysande) det kan jag göra för dig, nu minns jag din önskan. (Ser på sitt ur.) Å, ingen fara, jag hinner nog, jag ska skynda mig, lilla vän. (Tillägger försåtligt) Det är alltför frestande! (Hastigt in i sitt rum, dörren förblir stående på glänt efter henne. Elisiv orörlig, sinnesfrånvarande som förut, de tunga ögonlocken falla igen. Stillhet, icke ett ljud — då hörs

BALTSARS RÖST

från terrassen nedanför balkongen — gäll och myndig

Hallå där! ... är det inte Leonard? ... säg åt kusken att han genast spänner för! Vagnshästarna, ja. Och landån. — Om det är greve Alban? ... hör du då inte vad jag säger? (Ännu högre) Att kusken ska spänna för! — Nej bara en åktur före frukosten, en liten åktur. — Javisst, två personer, jag och Bolivar ... naturligtvis.

I detsamma listar sig

ALBAN

in ånyo, denna gång med violin och stråke under armen. Bestört över att finna Elisiv ensam närmar han sig henne —

Du ser ... jag överger dig inte, jag överger dig inte ... det har jag lovat dig. (Villrådig, med pannan i djupa veck, går han till det lilla bordet framför kaminen. Lägger varsamt instrumentet och stråken ifrån sig, viskar:

Senare, ja. — Eller om jag hellre ... (ser sig omkring — ryggar häftigt tillbaka, blicken har genom den breda dörrspringan upptäckt Adla i det angränsande rummet. Stumt minspel, med snabba övergångar från krampaktigt stel förfäran ända till slug beräkning, en slughet på gränsen till vansinne. Mumlar mellan tänderna)

Ödlan ... ödlan (på tå bort till ingångsdörren från

övre hallen, reglar den och sticker nyckeln i fickan, varefter han utmed fonden drar sig undan mot väggen till höger, i spänd väntan på att

ADLA

skall visa sig. Paus. Plötsligt står hon inne på scenen, en smula framåtböjd, klädd i en åtsittande dräkt av gröna, glänsande fjäll, med gyllene skiftning över bröstet och kjolens framvåd. På det askblonda håret en liten guldkrona med sexton gnistrande stenar. Rätar på sig — utmanande)

Här har du mig, Elisiv!

Alban har oförmärkt smugit sig fram till Adlas sängkammardörr där han stannar som förlamad. Han ser Elisiv lyfta högra armen som för att värja sig, så för hon handen till hjärtat, huvudet glider ned mot ena axeln, ännu en sista skälvning —

Nej, nej . . . Elisiv . . . (förvirrad — andlöst stirrande) Elisiv, du har väl inte . . . inte tagit hans löfte, hans ord?

Blir Alban varse. Deras blickar mötas.

ALBAN

onaturligt lugnt

Nu måste du dö, Adla.

ADLA

i stigande rädsla

Vad ämnar du? Hon bad mig om det, Alban, hon bad mig . . .

ALBAN

— nu måste du dö, Adla.

Replikerna jaga varandra.

ADLA

Jag ville ingenting ont, ingenting... bara vad hon själv...

ALBAN

— du undgår det inte.

ADLA

utom sig

Å, det här är ju vanvett, vanvett!

ALBAN

Ja och döden för dig, Adla.

ADLA

ett par steg emot honom

Har du då glömt? Du kan inte ha glömt, Alban! Ånej — är jag då inte vacker? Se på mig... se!... (tystnar, förstår av uttrycket i hans ögon att det verkligen är fara för livet. En namnlös skräck griper henne, hon nästan segnar ned.)

Jag ville ju ingenting ont, ingenting ont... tro mig, Alban... Alban... (rusar upp, kjolens långa släp är i vägen för fötterna, hon sparkar undan det, ilar mot dörren till vänster, skyggande för ansiktet så att hon icke ser den döda — rycker förgäves i låsvredet)

Stängd! Han har stängt den! . . . (ett halvkvävt hånskratt från Alban. Då springer hon ut på balkongen.) Är ingen där? Hjälp! Är ingen där?

ALBAN

som stått kvar — nedhukad

Att jag inte har . . . en kniv! . . . kniv . . . (efter henne. Man ser dem icke, endast hör deras flämtande röster under en kort brottning.)

ADLA

Nej . . . Alban . . .

ALBAN

— äntligen!

ADLA

Ne-ej, ne-ej . . . inte dit ner . . . inte döda . . .

ALBAN

— det är livet jag vill åt!

ADLA

Alban!

ALBAN

Feg, feg är du . . .

ADLA

Alban . . . jag gör ju inget motstånd mer, Alban . . . *Alban*!

Ett utdraget ångestskri — därpå kroppens fall mot terrassens ena stentrappa, lågt, lågt nedanför.

ALBAN

åter synlig, stöder sig mot dörrposten — hest

Elisiv! . . . kan du höra mig, Elisiv? . . . kom och se! . . . där ligger en stor, stor, grön-gul ödla . . . nere på trappstegen, du vet. Du behöver inte vara rädd, inte alls rädd. Låt inte skrämma dig som i går!

Den är död, Elisiv.

Trotsigt rak vid ljudet av

LEONARDS RÖST

som är bristfärdig av förskräckelse

Greve Alban! Var är unge greven?

ALBAN

ropar utåt

Här är greve Alban! (Solen bryter fram, strålarna omge honom) Men det är för sent — det är slut, förstår du. (I vansinnig förtvivlan, mittemellan skratt och snyftningar) Ser du då inte att Eyring'arnas vapen ligger krossat!

HELSINGFORS
1922
J. SIMELII ARVINGARS BOKTRYCKERI A.B.

